quick scan flora en fauna

Opheusden, Reigerstraat

Gemeente Neder-Betuwe

16 juni 2008

projectnummer 62236_02

INHOUD

1	**INLEIDING**	**1**
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
1.3	BEOOGDE INGREPEN	2
2	**WETTELIJK KADER**	**3**
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	3
2.2	SOORTBESCHERMING	3
3	**TOETSING**	**5**
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
3.2	BESCHERMDE GEBIEDEN	5
3.3	VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN	6
4	**CONCLUSIE**	**10**
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	10
4.2	SOORTENBESCHERMING	10
4.3	CONSEQUENTIES	11
4.4	AANBEVELINGEN	12

BIJLAGEN

bijlage 1: gegevens natuurloket
bijlage 2: literatuurlijst
bijlage 3: plaatsing paddenscherm

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In Opheusden (gemeente Neder-Betuwe, provincie Gelderland) is in de kern van het dorp de realisatie van een woonzorgcomplex beoogd. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregelgeving. Voorliggende quick scan flora en fauna is opgesteld door SAB Arnhem B.V. en geeft een eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek.

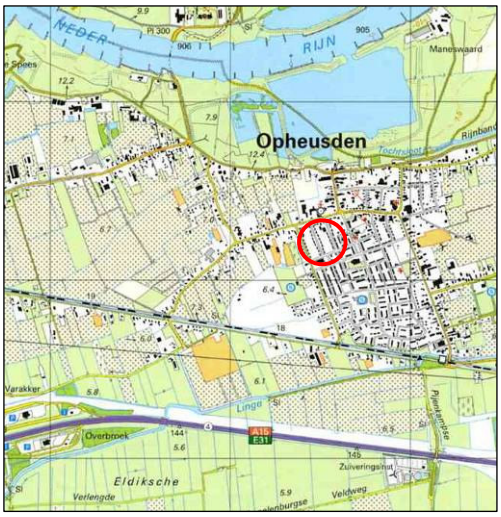

globale ligging plangebied (luchtfoto: Google Earth)

Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, moet eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 en eventuele andere natuurregelgeving. Bij deze activiteit moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning uitspraken zijn gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied. Het plangebied is beoordeeld op geschiktheid voor beschermde planten en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit heeft geresulteerd in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING

Opheusden ligt ten zuiden van de Nederrijn en ten noorden van de snelweg A15. De omgeving van Opheusden wordt gekenmerkt door de uiterwaarden van de Nederrijn (in het noorden) en door een kleinschalig landschap met weide- en akkergronden, boomgaarden en enkele kleinschalige bosgebieden en waterelementen (in het oosten, zuiden en westen). Het plangebied betreft een locatie binnen de bebouwde kom, in het noordwesten van Opheusden. Hierdoor is directe verbinding met het buitengebied en de uiterwaarden van de Nederrijn niet aanwezig.

Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de Reigerstraat. Bebouwing begrenst het plangebied aan de noord-, oost- en westzijde. Het plangebied bestaat tevens uit bebouwing en uit wegen. Groene elementen komen voor, zoals tuinen en solitaire bomen. De wegen binnen het plangebied worden begeleid door haagbeuken. De bebouwing in het plangebied bestaat in zijn geheel uit puntdaken bedekt met dakpannen.

globale indruk plangebied; te slopen bebouwing (foto's SAB)

1.3 BEOOGDE INGREPEN

In het plangebied zal een woonzorgcomplex worden gerealiseerd. Hiervoor wordt de huidige bebouwing gesloopt en zullen de groene elementen verdwijnen. Naast de bouw van het woonzorgcomplex worden tevens circa 53 grondgebonden woningen gerealiseerd. De openbare ruimte wordt als groen hof ingericht.

globale inrichtingsschets plangebied (bron: OIII Architecten)

2 WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
  Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;
- beschermingscategorie 2:
  Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
  Als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode geldt deze naast de bovengenoemde soorten ook voor vogels. In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
- beschermingscategorie 3:
  Voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het Natuurloket geeft in de kilometerhok waarbinnen de planlocatie en haar invloedsgebied is gelegen (171-438), het voorkomen van beschermde vaatplaten, broed-, watervogels, amfibieën en libellen weer. Binnen het kilometerhok zijn niet alle soortgroepen evengoed onderzocht. Omdat het plangebied maar een klein onderdeel uitmaakt van het betreffende kilometerhok, is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen maar de quick scan vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecoloog van SAB Arnhem B.V.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992), de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens, et al., 1997), de verspreidingsgegevens van RAVON (www.ravon.nl) en de Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland (Spitzen, et al., 2007). De eerste drie bronnen vermelden gegevens per uurhokken (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. De laatste bron vermeldt gegevens per kilometerhok en is gedetailleerder. Bijlage 2 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 22 april 2008 heeft een ecoloog van SAB Arnhem B.V. het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied te Opheusden ligt niet in een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Directe negatieve effecten zijn niet te verwachten. Het plangebied ligt daarentegen wel op ongeveer 400 meter afstand van een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het gaat hier om het Vogel- en Habitatrichtlijngebied "Uiterwaarden Neder-Rijn".
De Uiterwaarden van de Nederrijn kwalificeert zich als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van de kleine zwaan en kolgans die het gebied benutten als overwinteringsgebied en/ of rustplaats. Het gebied kwalifi-

Vogel- en Habitatrichtlijngebied "Uiterwaarden Neder-Rijn"

ceert tevens, omdat het behoort tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden voor de kwartelkoning in Nederland.
Het plangebied heeft, gezien het bebouwde karakter en de ligging binnen de bebouwde kom geen raakvlak met bovengenoemde vogelsoorten. Eventuele toename in licht- en geluidsoverlast door de bouw op zowel het Vogel- als Habitatrichtlijngebied zal worden gebufferd door tussen gelegen elementen (bebouwing en wegen). Gezien de ligging binnen de bebouwde kom en de tussen gelegen elementen, zijn geen externe negatieve effecten te verwachten op het Vogel- en Habitatrichtlijngebied.

ecologische Hoofdstructuur (EHS)
Op ongeveer 400 meter afstand ligt de EHS (kernkwaliteit natuurgebied en verwevingsgebied). Door de verharde en bebouwde situatie in het plangebied en het bebouwde karakter van de omgeving, ontbreekt een relatie met dit gebied. Negatieve effecten op de EHS zijn niet te verwachten.

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

vaatplanten
Binnen het plangebied zijn weinig potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor planten aanwezig. Het grootste deel van het plangebied is bebouwd en verhard. De groene delen bestaan uit tuinen en solitaire bomen. Van een stabiel ecosysteem is geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

grondgebonden zoogdieren
Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992) komen in de omgeving van het plangebied soorten als egel (*Erinaceus europeus*), gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*), tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*), dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), mol (*Talpa europea*), hermelijn (*Mustela erminea*), bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*), ree (*Capreolus capreolus*), rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), aardmuis (*Microtus agrestis*), veldmuis (*Microtus arvalis*), dwergmuis (*Micromys minutus*), bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), haas (*Lepus europeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en de meer strikt beschermde soorten eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) en waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) voor.

Binnen het plangebied zijn tuinen en struwelen aanwezig, hierdoor zijn vaste rust- en verblijfsplaatsen van soorten als egel, marterachtigen, huisspitsmuis en mol niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfsplaatsen.

De gewone rode eekhoorn leeft bij voorkeur in naald- of gemengd bos, echter ook in loofbos, vooral in boszomen. Ook komt de soort voor in houtwallen, tuinen en parken in beboste omgeving. Gezien het schaarse aantal naaldbomen, eiken en/of beuken (voedselbomen) is het echter onwaarschijnlijk dat de eekhoorn binnen het plangebied voorkomt.

De waterspitsmuis heeft een voorkeur voor schoon, niet te voedselrijk, vrij snel tot niet stromend water met behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Ze komt vaak voor in kwelgebieden en langs stromende beken. Een ander kenmerk van het leefmilieu is de aanwezigheid van glooiende oevers met een geleidelijke overgang van land naar water. Gezien het huidige biotoop (bebouwing en verhard terrein) en de afwezigheid van watervoerende elementen is het niet waarschijnlijk dat de waterspitsmuis binnen het plangebied voorkomt.

vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen, 1992; Limpens, et. al., 1997) komen in de omgeving van het plangebied gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*) voor. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast zijn soorten die van beide elementen gebruik maken.
Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen. De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende soorten worden vooral aangetroffen onder dakpannen, in spouwmuren, op zolders, achter houten betimmering enzovoorts. Binnen het plangebied staan huizen die bedekt zijn met dakpannen. Onder de randen van het dak zijn gaten en kieren waargenomen die toegang tot het dakbeschot en onder de dakpannen geeft. Op deze locatie zijn tevens kalksporen aangetroffen. Tevens hebben deze huizen gaten in de buitenmuur, wat duidt op de aanwezigheid van een spouwmuur. Op basis van de aangetroffen sporen, kieren en gaten onder de dakrand en gaten in de buitenmuur zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen niet uit te sluiten binnen het plangebied. Nader onderzoek dient uitgevoerd te worden.

kalksporen

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangende schors. In het plangebied komt een aantal bomen (stamdoorsnede > 30 cm) voor. In deze bomen zijn geen geschikte holtes waargenomen, maar vaste rust- en verblijfplaatsen zijn niet op voorhand uit te sluiten. Indien deze bomen verwijderd worden dient nader onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in deze bo-

men uitgevoerd te worden. Dit kan gelijktijdig plaatsvinden met het nader onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen.

Vleermuissoorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, hierdoor kan het behoud van deze lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. De Ooievaarsstraat wordt begeleid door een haagbeukenbomenrij, die als vliegroute voor vleermuizen kan dienen. Indien deze bomenrij verwijderd wordt zijn negatieve effecten op vliegroutes niet uit te sluiten. Nader onderzoek naar het gebruik van deze bomenrij dient uitgevoerd te worden en kan gelijktijdig plaatsvinden met het onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen.

vogels

Tijdens het veldbezoek zijn vogels waargenomen zoals merel (*Turdus merula*), koolmees (*Parus major*), huismus (*Passer domesticus*), vink (*Fringilla coelebs*), houtduif (*Columba palumbus*), ekster (*Pica pica*), kauw (*Corvus monedula*) en spreeuw (*Sturnus vulgaris*). Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen van half maart tot half juli.

Sommige vogelsoorten zoals uilen en spechten gebruiken hun nesten jaarrond als verblijfplaats. Ook buiten het broedseizoen hebben nesten van deze vogels een beschermde status. Tevens zijn nesten van in bomen broedende roofvogels en zwaluwen jaarrond beschermd.

Gezien de ligging binnen de bebouwde kom, afwezigheid van een verbinding met het buitengebied en afwezigheid van geschikte gaten in zowel huizen als bomen zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van uilen en spechten uit te sluiten. Tevens zijn nesten van roofvogels op basis van de ligging binnen de bebouwde kom uit te sluiten.

huiszwaluw nest

Binnen het plangebied zijn enkele nesten van huiszwaluwen waargenomen. Nader onderzoek dient uitgevoerd te worden om te bepalen of deze nesten actief gebruikt worden.

amfibieën

RAVON verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*), bastaardkikker (*Rana esculenta*), kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*), meerkikker (*Rana ridibunda*) en de meer strikt beschermde soorten poelkikker (*Rana lessonae*) en rugstreeppad (*Bufo calamita*) voor.

Aangezien binnen en in de omgeving van het plangebied geen watervoerende elementen aanwezig zijn en projectgebied binnen de bebouwde komt ligt, is het voorkomen van vaste rust- en verblijfsplaatsen van meer strikt beschermde amfibieënsoorten (met uitzondering van de rugstreeppad) niet waarschijnlijk. Strikt beschermde soorten stellen strikte eisen aan hun leefomgeving en blijven het gehele jaar door dicht bij hun voortplantingswater (met uitzondering van de rugstreeppad).

Algemene soorten, zoals bruine kikker en gewone pad, die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken zijn, gezien de binnen het plangebied gelegen biotope,n niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

De rugstreeppad is een bewoner van zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de uiterwaarden van rivieren, opgespoten terreinen en akkers. Voor de voortplanting is de rugstreeppad afhankelijk van ondiepe wateren die vrij snel opwarmen zoals tijdelijke poeltjes en plassen. Naarmate een gebied meer dichtgroeit met bomen en struweel verdwijnt de rugstreeppad. Op dit moment is het plangebied niet geschikt voor de rugstreeppad, omdat het plangebied bebouwd is en waterplassen (laagtes) niet aanwezig zijn. In de uiterwaarden van de Nederrijn komen naar alle waarschijnlijkheid rugstreeppadden voor. Indien het plangebied te lang braak ligt, kan de soort bij uitvoering van bouwactiviteiten zich echter alsnog vanuit de uiterwaarden in het plangebied vestigen. Aanbevolen wordt om het plangebied niet te lang braak te laten liggen en plassen te dempen. Mocht dit niet mogelijk zijn, dan kan men ook paddenschermen rondom het plangebied plaatsen, zodat de rugstreeppad het gebied niet kan koloniseren.

reptielen

De meeste reptielensoorten houden zich met name op in gelijdelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Alleen de ringslang houdt zich in nattere gebieden met een meer natuurlijke oeverzone. Op basis van de binnen het plangebied aanwezige biotopen (bebouwd en verhard terrein) is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk.

vissen

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig, hierdoor kan de aanwezigheid van vissen worden uitgesloten.

insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

4 CONCLUSIE

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Opheusden (gemeente Neder-Betuwe, provincie Gelderland). Op deze locatie is de ontwikkeling van een woonzorgcomplex beoogd. Hiervoor wordt de huidige bebouwing gesloopt en zullen de groene elementen verdwijnen. Voor deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden. Het plangebied te Opheusden ligt niet in een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, maar wel op ongeveer 400 meter afstand. Het gaat hier om het Vogel- en Habitatrichtlijngebied "Uiterwaarden Neder-Rijn". Directe negatieve effecten zijn niet te verwachten. Het plangebied heeft, gezien het bebouwde karakter van het plangebied en de ligging binnen de bebouwde kom, geen raakvlak met aangewezen vogelsoorten. Eventuele toename in licht- en geluidsoverlast door de bouw op het zowel het Vogel- als Habitatrichtlijngebied zal worden gebufferd door tussen gelegen elementen (bebouwing en wegen).
Op ongeveer 400 meter afstand ligt de EHS (kernkwaliteit natuurgebied en verwevingsgebied). Door de verharde en bebouwde situatie in het plangebied en het bebouwde karakter van de omgeving, ontbreekt een relatie met dit gebied. Gezien de ligging binnen de bebouwde kom en de tussen gelegen elementen (bebouwing, wegen en bos), zijn geen externe negatieve effecten te verwachten op het Vogel- en Habitatrichtlijngebied en de EHS. Gebiedsbescherming is op deze locatie niet aan de orde.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfsplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dieren opzettelijk worden verontrust. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfsplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren.

Door de sloop, de grondbewerking en de nieuwbouw, zullen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard. In de toekomst zijn de nieuwe tuinen waarschijnlijk ook geschikt als leefgebied.

De meeste van de mogelijk in het plangebied voorkomende soorten zoals bruine kikker, gewone pad, egel, kleine marterachtige, mol, spitsmuizen en muizen zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten

geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten is meer strikt beschermd. Voor deze soorten moet bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats, tijdens het veldbezoek aantroffen kalksporen en nesten van huiszwaluwen en de biotoopeisen van individuele diersoorten, zijn soorten uit de soortgroep vleermuizen en zwaluwen niet uit te sluiten binnen het plangebied. Tevens kunnen bij de start van werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.

In de huidige situatie is het plangebied niet geschikt voor de rugstreeppad, omdat het plangebied bebouwd is en waterplassen (laagtes) niet aanwezig zijn. Indien het plangebied te lang braak ligt, kan de soort bij uitvoering van bouwactiviteiten zich echter alsnog in het plangebied vestigen.

4.3 CONSEQUENTIES

Omdat deze verkennende quick scan flora en fauna op basis van eenmalig veldbezoek de aanwezigheid van alle mogelijk voorkomende ontheffingsplichtige soorten niet op voorhand kan uitsluiten, moet nader onderzoek gedaan worden naar:

- vleermuizen alle soorten (tabel 3; bijlage IV van de Habitatrichtlijn; Flora- en faunawet), onderzoeksperiode: eind april tot begin augustus, waarvan minimaal eenmaal na half mei vanwege mogelijke aanwezigheid van myotissoorten;
- zwaluwen, onderzoeksperiode: eind april tot eind augustus.

Het gebruik van het plangebied (woningen en/of bomen) door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. Bij een dergelijke ontheffing worden vaak mitigerende en/of compenserende maatregelen gevraagd. Als wordt voldaan aan dergelijke voorwaarden, kan op basis van eerdere ervaringen redelijkerwijs worden verwacht dat een dergelijke ontheffing door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit wordt verleend.

Verder is een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels (half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.

- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
    - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
    - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
    - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

In de directe omgeving van het plangebied (o.a. bij de uiterwaarden) kan de rugstreeppad voorkomen. Het plangebied zelf is in de huidige situatie niet geschikt voor de rugstreeppad (grotendeels bebouwd en verhard). Bij uitvoering van bouwactiviteiten kan de soort zich echter alsnog in het plangebied vestigen. In het kader van de zorgplicht wordt daarom aanbevolen het terrein niet langer dan strikt noodzakelijk braak te laten liggen. Maatregelen om kolonisatie door de rugstreeppad te voorkomen zijn:

- afdekken of dempen van natte plekken;
- paddenschermen plaatsen rondom het terrein. Een advies m.b.t. deze paddenschermen is als bijlage toegevoegd aan deze rapportage (bijlage 3);
- ingangen van de projectlocatie kunnen voorzien worden van een paddenrooster. Een paddenrooster bestaat uit twee balken of bijvoorbeeld spoorstaven op tien centimeter van elkaar met daartussen een ruimte waardoor de dieren zijdelings kunnen wegkomen naar buiten het paddenscherm. Een dergelijk rooster hindert het verkeer niet;
- het plangebied is in de huidige situatie niet geschikt voor de rugstreeppad. Het paddenscherm kan daardoor op elk gewenst moment geplaatst worden, mits dit maar gebeurt <u>voorafgaand</u> aan de grondwerkzaamheden.

4.4 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- als een zolder of vliering wordt aangelegd, zou deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor wordt de zolder mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen;
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- nestpannen of neststenen kunnen worden aangebracht ten behoeve van gierzwaluwen. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden;
- aanvullende nestgelegenheid creëren (compensatie) door middel van huiszwaluwkasten of nesten aan de brengen of huizen;

- in het plangebied zijn veel huismussen waargenomen. Gezien de bouw van de woningen is het aannemelijk dat huismussen tevens in het plangebied broeden, bijvoorbeeld onder de dakpannen. De soort gaat achteruitgaat in Nederland, doordat nieuwbouw geen ruimte meer biedt voor nestgelegenheid van de soort. Aanbevolen wordt om:
    - aanvullende nestgelegenheid te creëren door middel van mussendakpannen en gevelstenen, en nestkastjes en mussenpotten;
    - het aanplanten van meer 'middelhoog groen' zoals struiken, heggen en hagen en bestaand groen behouden. Zorg er hierbij voor dat het inlandse soorten zijn, deze onderhouden een veel rijkere insectenfauna dan uitheemse bomen en struiken;
    - rommelige hoekjes met graszaden laten staan;
    - aanplant en behoud van klimplanten zoals klimop en bruidssluier;
    - stimuleren van ecologisch groenbeheer, waardoor de insectenstand in steden wordt verbeterd;
    - inzaaien van kruidenrijke bermen;
    - voor meer info zie folder: Vogelbescherming. 2005. actieplan huismus. of www.vogelbescheriming.nl.

BIJLAGE 1: GEGEVENS NATUURLOKET

Rapportage voor kilometerhok X:171 / Y:438

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1			2	matig	-	1975-1990
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen			0	0	redelijk	51-100%	1991-2006
Paddestoelen					niet onderzocht		1991-2006
Zoogdieren					niet onderzocht		1996-2006
Broedvogels		1		1	slecht	0%	1995-2006
Watervogels		59			goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1992-2006
Amfibieën	5	1	1	0	redelijk	51-100%	1992-2006
Vissen					redelijk		1992-2006
Dagvlinders					goed	51-100%	1995-2006
Nachtvlinders					matig		1980-2005
Libellen		1	1	1	redelijk	0%	1992-2006
Sprinkhanen					redelijk		1992-2006
Overige ongewervelden					slecht		1992-2006

*** Legenda**

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

niet van toepassing

BIJLAGE 2: LITERATUURLIJST

Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay van, C., Wynhoff, I. De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea.-Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis. KNNV Uitgeverij & European Inverebrate Survey – Nederland.

Broekhuizen, S., Hoekstra,B., van Laar, V., Smeenk , C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Meijden, R. van der, 2005, Heukels flora van Nederland, 23e druk, uitgeverij Wolters Noordhof, Groningen.

Nederlands vereniging voor libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odoneta). Nederlandse fauna 4. Nationaal en Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrates Survey-Nederland, Leiden.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Spitzen – van der Sluijs, A.M., Willink, G.W., Creemers, R., Ottburg, F.G.W.A., de Boer, R.J., Pfaff, P.M.L., de Wild, W.W., Stronks, D.J., Schröder, R.J.H., de Vos, M.T., Soes, D.M., Frigge, P. & Struijk, R.P.J.H. 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985-2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Websites:

www.ravon.nl
www.vleermuis.net
www.natuurloket.nl
www.vogelbescherming.nl
www.minlnv.nl

BIJLAGE 3: PLAATSING PADDENSCHERM

In de directe omgeving van het plangebied kan de rugstreeppad voorkomen. Het plangebied zelf is in de huidige situatie niet geschikt voor de rugstreeppad (grotendeels begroeid en bebouwd). Bij uitvoering van bouwactiviteiten kan de soort zich echter alsnog in het plangebied vestigen. Vanuit de zorgplicht dient hier rekening mee te worden gehouden. Om te voorkomen dat rugstreeppadden zich in het plangebied vestigen kan een paddenscherm worden geplaatst. De afscherming kan worden bereikt door anti-worteldoek toe te passen zolang het een tijdelijke (tot enkele maanden) voorziening betreft. Het anti-worteldoek dient te bestaan uit een stevig materiaal, maar niet van een specifiek merk of materiaal.

De volgende maatregelen zijn aan te bevelen met betrekking tot het plaatsen van het doek:

- scherm van anti-worteldoek boven de grond ongeveer 50 cm hoog;
- anti-worteldoek 5 cm ingraven (i.v.m. onderdoorkruipen van dieren);
- gewone paaltjes gebruiken waaraan anti-worteldoek wordt bevestigd (onderlinge afstand ongeveer 20 m, in ieder geval zodanig dat het doek niet slap hangt)
- krammen gebruiken om te bevestigen;
- anti-worteldoek bovenaan naar buiten toe omslaan, om de kop van het paaltje heen zodat een 'afdakje' ontstaat. Dit in verband met dieren die eventueel naar boven klimmen;
- voor de stevigheid een ijzerdraad bovenlangs spannen en daar het anti-worteldoek omslaan naar buiten toe;
- regelmatig (tweewekelijks) controleren op gaten;
- bij de ingangen paddenroosters toepassen. Een paddenrooster bestaat uit twee balken of bv. spoorstaven op tien centimeter van elkaar met daartussen een ruimte waardoor de dieren zijdelings kunnen wegkomen naar buiten het paddenscherm, maar er niet in kunnen. Een dergelijk rooster hindert het verkeer totaal niet. De ruimte tussen de balken dient regelmatig schoongemaakt te worden.

Rugstreeppadden trekken tot een kilometer van hun poel om een geschikt overwinteringgebied te vinden. Gezien de nabij gelegen watergangen, die kunnen dienen als voortplantingsgebied, zal daarom moeten worden gestreefd naar een afscherming rondom het bouwterrein. De precieze locatie van het scherm en eventuele verplaatsing in de tijd dient te worden bepaald aan de hand van een faseringsplan van de werkzaamheden. Bij het schrijven van een bestek zou maximaal moeten worden uitgegaan van het afschermen van het gehele plangebied.

paddenscherm

Het plangebied is in de huidige situatie niet geschikt voor de rugstreeppad. Het paddenscherm kan in dit geval op elk gewenst moment geplaatst worden, zolang dit maar gebeurt voorafgaand aan de grondwerkzaamheden.

Projectomschrijving

Opheusden, Reigerstraat

Gemeente Neder-Betuwe

17 oktober 2008

projectnummer 62236_02

INHOUD

1	**INLEIDING**	**1**
1.1	AANLEIDING	1
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
1.3	BEOOGDE INGREPEN	2
2	**WETTELIJK KADER**	**3**
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	3
2.2	SOORTBESCHERMING	3
3	**TOETSING**	**5**
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
3.2	BESCHERMDE GEBIEDEN	5
3.3	VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN	6
4	**CONCLUSIE**	**10**
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	10
4.2	SOORTENBESCHERMING	10
4.3	CONSEQUENTIES	11
5	**ONTHEFFING**	**13**
5.1	ONTHEFFINGSPERIODE	13
5.2	AANVRAGER ONTHEFFING	13
5.3	VOORWAARDEN ONTHEFFING	13
5.4	AANBEVELINGEN	16

BIJLAGE 1: GEGEVENS NATUURLOKET

BIJLAGE 2: LITERATUURLIJST

BIJLAGE 3: PLAATSING PADDENSCHERM

BIJLAGE 4: ONGESCHIKT MAKEN HUIDIGE BEBOUWING

BIJLAGE 5: TOPOGRAFISCHE KAART (1:25000)

BIJLAGE 6: KWALIFICATIE ONDERZOEKERS

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

In Opheusden (gemeente Neder-Betuwe, provincie Gelderland) is in de kern van het dorp de realisatie van een woonzorgcomplex beoogd. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurregelgeving. Voorliggend nader onderzoek flora en fauna is opgesteld door SAB Arnhem B.V. en geeft inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek.

globale ligging plangebied (luchtfoto: Google Earth)

Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, moet eerst een onderzoek plaatsvinden in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 en eventuele andere natuurregelgeving. Bij deze activiteit moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Het voorliggende flora- en fauna-onderzoek is gebaseerd op de reeds gemaakte quick scan flora en fauna van SAB Arnhem B.V. (SAB, mei 2008) en bestaat uit een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde planten en dieren en een biotoopinschatting op basis van een verkennend veldonderzoek, aangevuld met een gerichte veldinventarisatie naar ontheffingsplichtige soorten. Deze onderzoeksrapportage brengt het precieze gebruik van het projectgebied door de ontheffingsplichtige soorten, en de eventuele noodzaak voor een ontheffingsaanvraag voor deze soorten, in beeld. Daarnaast geeft het rapport inzicht in de doorwerking van de gebiedsgerichte natuurwetgeving op deze plek. De effectbeoordeling is gedaan op basis van de huidig geldende interpretatie van wet- en regelgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING

Opheusden ligt ten zuiden van de Nederrijn en ten noorden van de snelweg A15. De omgeving van Opheusden wordt gekenmerkt door de uiterwaarden van de Nederrijn (in het noorden) en door een kleinschalig landschap met weide- en akkergronden, boom-

gaarden en enkele kleinschalige bosgebieden en waterelementen (in het oosten, zuiden en westen). Het plangebied betreft een locatie binnen de bebouwde kom, in het noordwesten van Opheusden. Hierdoor is directe verbinding met het buitengebied en de uiterwaarden van de Nederrijn niet aanwezig.

Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de Reigerstraat. Bebouwing begrenst het plangebied aan de noord-, oost- en westzijde. Het plangebied bestaat tevens uit bebouwing en uit wegen. Groene elementen komen voor, zoals tuinen en solitaire bomen. De wegen binnen het plangebied worden begeleid door haagbeuken. De bebouwing in het plangebied bestaat in zijn geheel uit puntdaken bedekt met dakpannen.

globale indruk plangebied; te slopen bebouwing (foto's SAB)

1.3 BEOOGDE INGREPEN

In het plangebied zal een woonzorgcomplex worden gerealiseerd. Hiervoor wordt de huidige bebouwing gesloopt en zullen de groene elementen verdwijnen. Naast de bouw van het woonzorgcomplex worden tevens circa 53 grondgebonden woningen gerealiseerd. De openbare ruimte wordt als groen hof ingericht.

globale inrichtingsschets plangebied (bron: OIII Architecten)

2 WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de reeds bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 SOORTBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
  Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfsplaatsen van deze soorten worden aangetast;
- beschermingscategorie 2:
  Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
  Als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode geldt deze naast de bovengenoemde soorten ook voor vogels. In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
- beschermingscategorie 3:
  Voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dienen plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen) van leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voorliggend Flora- en fauna onderzoek komt voort uit een eerder door SAB Arnhem B.V. opgestelde quick scan. In mei 2008 heeft een ecoloog van SAB Arnhem B.V. het plangebied en de directe omgeving verkend, gebruikmakend van globale gegevens van het Natuurloket en verspreidingsgegevens van beschermde soorten (zie Bijlage 1 + 2). Doel van deze globale veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortengroepen te beoordelen. Op basis van deze veldverkenning is geconstateerd dat het gebruik van het plangebied door ontheffingsplichtige soorten vleermuizen en zwaluwen nader in beeld zou moeten worden gebracht om de noodzaak voor een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet te kunnen bepalen.

Daarom is in opdracht van SAB Arnhem B.V. door ecologisch onderzoek- en adviesbureau De Groene Ruimte (zie bijlage 4), een nader onderzoek verricht in het projectgebied (zie bijlage 5). Het plangebied is op 4 en 7 augustus 2008 en op 11 en 15 september 2008 onderzocht op vleermuizen met behulp van een zogenaamde bat-detector. Dit apparaat zet de ultrasone pulsen van vleermuizen om in voor de mens hoorbare signalen. Op basis van deze signalen kan bepaald worden welke soorten aanwezig zijn. Het plangebied is visueel geïnspecteerd op de aanwezigheid van (sporen van) zwaluwen. De resultaten van dit onderzoek zijn in deze rapportage verwerkt.

Een gerichte inventarisatie brengt het gebruik van het plangebied door één of meerdere soorten beter in beeld. Dieren gedragen zich echter niet altijd voorspelbaar. Zelfs een gericht veldonderzoek geeft nooit een volledige garantie dat geen (andere) strikt beschermde soorten aanwezig zijn.

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied te Opheusden ligt niet in een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Directe negatieve effecten zijn niet te verwachten. Het plangebied ligt daarentegen wel op ongeveer 400 meter afstand van een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het gaat hier om het Vogel- en Habitatrichtlijngebied "Uiterwaarden Neder-Rijn".
De Uiterwaarden van de Nederrijn kwalificeert zich als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van de kleine zwaan en kolgans die het gebied benutten als overwinte-

Vogel- en Habitatrichtlijngebied "Uiterwaarden Neder-Rijn"

ringsgebied en/ of rustplaats. Het gebied kwalificeert tevens, omdat het behoort tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden voor de kwartelkoning in Nederland.
Het plangebied heeft, gezien het bebouwde karakter en de ligging binnen de bebouwde kom geen raakvlak met bovengenoemde vogelsoorten. Eventuele toename in licht- en geluidsoverlast door de bouw op zowel het Vogel- als Habitatrichtlijngebied zal worden gebufferd door tussen gelegen elementen (bebouwing en wegen). Gezien de ligging binnen de bebouwde kom en de tussen gelegen elementen, zijn geen externe negatieve effecten te verwachten op het Vogel- en Habitatrichtlijngebied.

ecologische Hoofdstructuur (EHS)
Op ongeveer 400 meter afstand ligt de EHS (kernkwaliteit natuurgebied en verwevingsgebied). Door de verharde en bebouwde situatie in het plangebied en het bebouwde karakter van de omgeving, ontbreekt een relatie met dit gebied. Negatieve effecten op de EHS zijn niet te verwachten.

3.3 VOORKOMEN VAN BESCHERMDE SOORTEN

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

vaatplanten
Binnen het plangebied zijn weinig potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor planten aanwezig. Het grootste deel van het plangebied is bebouwd en verhard. De groene delen bestaan uit tuinen en solitaire bomen. Van een stabiel ecosysteem is geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

grondgebonden zoogdieren
Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen, 1992) komen in de omgeving van het plangebied soorten als egel (*Erinaceus europeus*), gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*), tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*), dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), huisspitsmuis (*Crocidura russula*), mol (*Talpa europea*), hermelijn (*Mustela erminea*), bunzing (*Mustela putorius*), wezel (*Mustela nivalis*), ree (*Capreolus capreolus*), rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), aardmuis (*Microtus agrestis*), veldmuis (*Microtus arvalis*), dwergmuis (*Micromys minutus*), bosmuis (*Apodemus sylvaticus*), haas (*Lepus europeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*) en de meer strikt beschermde soorten eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) en waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) voor.

Binnen het plangebied zijn tuinen en struwelen aanwezig, hierdoor zijn vaste rust- en verblijfsplaatsen van soorten als egel, kleine marterachtigen, huisspitsmuis en mol niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfsplaatsen.

De gewone rode eekhoorn leeft bij voorkeur in naald- of gemengd bos, echter ook in loofbos, vooral in boszomen. Ook komt de soort voor in houtwallen, tuinen en parken in beboste omgeving. Gezien het schaarse aantal naaldbomen, eiken en/of beuken (voedselbomen) is het echter onwaarschijnlijk dat de eekhoorn binnen het plangebied voorkomt.

De waterspitsmuis heeft een voorkeur voor schoon, niet te voedselrijk, vrij snel tot niet stromend water met behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Ze komt vaak voor in kwelgebieden en langs stromende beken. Een ander kenmerk van het leefmilieu is de aanwezigheid van glooiende oevers met een geleidelijke overgang van land naar water. Gezien het huidige biotoop (bebouwing en verhard terrein) en de afwezigheid van watervoerende elementen is het niet waarschijnlijk dat de waterspitsmuis binnen het plangebied voorkomt.

vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen, 1992; Limpens, et. al., 1997) komen in de omgeving van het plangebied gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*) voor. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast zijn soorten die van beide elementen gebruik maken.
Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen. De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

kalksporen

Gebouwbewonende soorten worden vooral aangetroffen onder dakpannen, in spouwmuren, op zolders, achter houten betimmering enzovoorts. Binnen het plangebied staan huizen die bedekt zijn met dakpannen. Onder de randen van het dak zijn gaten en kieren waargenomen die toegang tot het dakbeschot en onder de dakpannen geeft. Op deze locatie zijn tevens kalksporen aangetroffen. Tevens hebben deze huizen gaten in de buitenmuur, wat duidt op de aanwezigheid van een spouwmuur. Op basis van het globale veldbezoek in het kader van de quick scan flora en fauna konden vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in deze woning niet worden uitgesloten. In opdracht van SAB Arnhem B.V. heeft ecologisch onderzoek- en adviesbureau De Groene Ruimte (Voor kwalificatie zie Bijlage 6) het projectgebied op 4 en 7 augustus en op 11 en 15 september onderzocht op vleermuizen. Daarbij zijn vier soorten vleermuizen binnen het plangebied vastgesteld. Het merendeel van de waarnemingen had betrekking op de Gewone dwergvleermuis (*Pipstrellus pipstrellus*). Daarnaast zijn ook nog de Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), de Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) waargenomen. Deze laatste soorten zijn alleen passerend of jagend waargenomen. In het plangebied zijn vaste rust- en verblijfplaatsen

aangetroffen van Gewone dwergvleermuis. Bovendien zijn er 5 tot 8 paarterritoria aangetroffen van dezelfde soort. In totaal wordt het aantal Gewone dwergvleermuizen binnen het plangebied in het najaar geschat op ongeveer 20 dieren.

Vleermuissoorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, hierdoor kan het behoud van deze lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. De Ooievaarsstraat wordt begeleid door een haagbeukenbomenrij, die als vliegroute voor vleermuizen kan dienen. Ten tijde van het verkennende onderzoek in het kader van de quick scan kon het gebruik van de haagbeukenbomenrij als vaste vliegroute of als vaste rust- en verblijfplaats niet worden uitgesloten. Het nader onderzoek heeft geen gebruik als vaste vliegroute van de bomenrij door vleermuizen aangetoond.

vogels

Tijdens het veldbezoek in het kader van de quick scan flora en fauna zijn vogels waargenomen zoals merel (*Turdus merula*), koolmees (*Parus major*), huismus (*Passer domesticus*), vink (*Fringilla coelebs*), houtduif (*Columba palumbus*), ekster (*Pica pica*), kauw (*Corvus monedula*) en spreeuw (*Sturnus vulgaris*).
Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen van deze soorten. Voor de meeste vogels loopt dit broedseizoen van half maart tot half juli.

Sommige vogelsoorten zoals uilen en spechten gebruiken hun nesten jaarrond als verblijfplaats. Ook buiten het broedseizoen hebben nesten van deze vogels een beschermde status. Tevens zijn nesten van in bomen broedende roofvogels jaarrond beschermd. Gezien de ligging binnen de bebouwde kom, afwezigheid van een verbinding met het buitengebied en afwezigheid van geschikte gaten in zowel huizen als bomen zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van uilen en spechten uit te sluiten. Tevens zijn nesten van roofvogels op basis van de ligging binnen de bebouwde kom uit te sluiten.

De regelgeving ten tijde van het opstellen van de quick scan stelde dat nesten van zwaluwen jaarrond beschermd zijn. Inmiddels is deze opvatting gewijzigd en stelt de wetgeving nesten van zwaluwen gelijk met nesten van andere broedvogels.

Binnen het plangebied zijn enkele nesten van huiszwaluwen (*Delichon urbicum*) waargenomen. Ten tijde van het verkennende onderzoek in het kader van de quick scan Flora en fauna kon niet worden uitgesloten of de nesten nog in gebruik waren. Daarom heeft SAB Arnhem opdracht gegeven aan ecologisch onderzoek- en adviesbureau De Groene Ruimte om het plangebied te onderzoeken op het gebruik door zwaluwen.

huiszwaluw nest

In totaal zijn vijf nesten van de Huiszwaluw aangetroffen. Daarvan zijn minimaal twee nesten bewoond geweest in 2008.

amfibieën

RAVON verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*), bastaardkikker (*Rana*

esculenta), kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*), meerkikker (*Rana ridibunda*) en de meer strikt beschermde soorten poelkikker (*Rana lessonae*) en rugstreeppad (*Bufo calamita*) voor.

Aangezien binnen en in de omgeving van het plangebied geen watervoerende elementen aanwezig zijn en projectgebied binnen de bebouwde komt ligt, is het voorkomen van vaste rust- en verblijfsplaatsen van meer strikt beschermde amfibieënsoorten (met uitzondering van de rugstreeppad) niet waarschijnlijk. Strikt beschermde soorten stellen strikte eisen aan hun leefomgeving en blijven het gehele jaar door dicht bij hun voortplantingswater (met uitzondering van de rugstreeppad).
Algemene soorten, zoals bruine kikker en gewone pad, die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken zijn, gezien de binnen het plangebied gelegen biotopen niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

De rugstreeppad is een bewoner van zandige terreinen met een betrekkelijk hoge dynamiek, zoals de uiterwaarden van rivieren, opgespoten terreinen en akkers. Voor de voortplanting is de rugstreeppad afhankelijk van ondiepe wateren die vrij snel opwarmen zoals tijdelijke poeltjes en plassen. Naarmate een gebied meer dichtgroeit met bomen en struweel verdwijnt de rugstreeppad. Op dit moment is het plangebied niet geschikt voor de rugstreeppad, omdat het plangebied bebouwd is en waterplassen (laagtes) niet aanwezig zijn. In de uiterwaarden van de Nederrijn komen naar alle waarschijnlijkheid rugstreeppadden voor. Indien het plangebied te lang braak ligt, kan de soort bij uitvoering van bouwactiviteiten zich echter alsnog vanuit de uiterwaarden in het plangebied vestigen. Aanbevolen wordt om het plangebied niet te lang braak te laten liggen en plassen te dempen. Mocht dit niet mogelijk zijn, dan kan men ook paddenschermen rondom het plangebied plaatsen, zodat de rugstreeppad het gebied niet kan koloniseren.

reptielen
De meeste reptielensoorten houden zich met name op in gelijdelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Alleen de ringslang houdt zich in nattere gebieden met een meer natuurlijke oeverzone. Op basis van de binnen het plangebied aanwezige biotopen (bebouwd en verhard terrein) is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk.

vissen
In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig, hierdoor kan de aanwezigheid van vissen worden uitgesloten.

insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen
Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Dergelijke biotopen komen niet in het plangebied voor. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de biotopen.

4 CONCLUSIE

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Opheusden (gemeente Neder-Betuwe, provincie Gelderland). Op deze locatie is de ontwikkeling van een woonzorgcomplex beoogd. Hiervoor wordt de huidige bebouwing gesloopt en zullen de groene elementen verdwijnen. Voor deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden. Het plangebied te Opheusden ligt niet in een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, maar wel op ongeveer 400 meter afstand. Het gaat hier om het Vogel- en Habitatrichtlijngebied “Uiterwaarden Neder-Rijn”. Directe negatieve effecten zijn niet te verwachten. Het plangebied heeft, gezien het bebouwde karakter van het plangebied en de ligging binnen de bebouwde kom, geen raakvlak met aangewezen vogelsoorten. Eventuele toename in licht- en geluidsoverlast door de bouw op het zowel het Vogel- als Habitatrichtlijngebied zal worden gebufferd door tussen gelegen elementen (bebouwing en wegen).
Op ongeveer 400 meter afstand ligt de EHS (kernkwaliteit natuurgebied en verwevingsgebied). Door de verharde en bebouwde situatie in het plangebied en het bebouwde karakter van de omgeving, ontbreekt een relatie met dit gebied. Gezien de ligging binnen de bebouwde kom en de tussen gelegen elementen (bebouwing, wegen en bos), zijn geen externe negatieve effecten te verwachten op het Vogel- en Habitatrichtlijngebied en de EHS. Gebiedsbescherming is op deze locatie niet aan de orde.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfsplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dieren opzettelijk worden verontrust. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfsplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren.

Door de sloop, de grondbewerking en de nieuwbouw, zullen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard. In de toekomst zijn de nieuwe tuinen waarschijnlijk ook geschikt als leefgebied.

De meeste van de mogelijk in het plangebied voorkomende soorten zoals bruine kikker, gewone pad, egel, kleine marterachtigen, mol, spitsmuizen en muizen zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten

geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Een aantal van de voorkomende soorten is meer strikt beschermd, soorten waarvoor bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffingplicht in het kader van de Flora- en faunawet geldt. Voor deze soorten moet bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Bij de start van werkzaamheden in het broedseizoen kunnen broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten zijn meer strikt beschermde soorten, Op basis van een eerder door SAB Arnhem B.V. uitgevoerde quick scan is nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vaste rust- of verblijfplaatsen van zwaluwen en vleermuizen. Tijdens dit nader onderzoek zijn vaste rust- en/of verblijfplaatsen van strikt beschermde soorten aangetroffen. In het plangebied zijn vaste rust- en verblijfplaatsen en 5 - 8 paarterritoria van vleermuizen aangetroffen. De uitvoering van de beoogde plannen heeft een negatief effect hierop. Ook zijn nesten van zwaluwen gevonden die in 2008 in gebruik zijn geweest. Inmiddels is de wetgeving op dit punt veranderd en zijn de nesten van zwaluwen niet meer jaarrond beschermd. Met inachtneming van de algemene voorwaarden van de Flora- en faunawet, is geen ontheffing nodig voor aantasting van nesten van zwaluwen.

In de huidige situatie is het plangebied niet geschikt voor de rugstreeppad, omdat het plangebied bebouwd is en waterplassen (laagtes) niet aanwezig zijn. Indien het plangebied te lang braak ligt, kan de soort bij uitvoering van bouwactiviteiten zich echter alsnog in het plangebied vestigen.

4.3 CONSEQUENTIES

In het kader van de Natuurbeschermingswet en de EHS zijn geen gevolgen voor dit plan te verwachten.

Nader onderzoek, uitgevoerd in opdracht van SAB Arnhem B.V. door ecologisch onderzoek- en adviesbureau De Groene Ruimte, heeft uitgewezen dat vleermuizen paarplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen hebben in het plangebied. Tijdens de uitvoering van de beoogde plannen zal de functie van het plangebied verloren gaan voor de vleermuizen. Na afronding van de beoogde plannen zal, met inachtneming van de gestelde voorwaarden, het gebied weer in dezelfde mate geschikt kunnen zijn voor vleermuizen. Voor de uitvoering van de beoogde plannen moet een ontheffing worden aangevraagd in het kader van de Flora- en faunawet.

Verder is een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet altijd van toepassing:

- in het broedseizoen van vogels (half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Het starten van werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren.
- op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
    - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
    - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
    - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

In de directe omgeving van het plangebied (o.a. bij de uiterwaarden) kan de rugstreeppad voorkomen. Het plangebied zelf is in de huidige situatie niet geschikt voor de rugstreeppad (grotendeels bebouwd en verhard). Bij uitvoering van bouwactiviteiten kan de soort zich echter alsnog in het plangebied vestigen. In het kader van de zorgplicht wordt daarom aanbevolen het terrein niet langer dan strikt noodzakelijk braak te laten liggen. Maatregelen om kolonisatie door de rugstreeppad te voorkomen zijn:

- afdekken of dempen van natte plekken;
- paddenschermen plaatsen rondom het terrein. Een advies m.b.t. deze paddenschermen is als bijlage toegevoegd aan deze rapportage (bijlage 3);
- ingangen van de projectlocatie kunnen voorzien worden van een paddenrooster. Een paddenrooster bestaat uit twee balken of bijvoorbeeld spoorstaven op tien centimeter van elkaar met daartussen een ruimte waardoor de dieren zijdelings kunnen wegkomen naar buiten het paddenscherm. Een dergelijk rooster hindert het verkeer niet;
- het plangebied is in de huidige situatie niet geschikt voor de rugstreeppad. Het paddenscherm kan daardoor op elk gewenst moment geplaatst worden, mits dit maar gebeurt voorafgaand aan de grondwerkzaamheden.

5 ONTHEFFING

Als gevolg van deze ingreep worden vaste rust- en verblijfplaatsen en paarplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) aangetast. Vanuit de Flora- en faunawet is het verplicht om voor de verstoring en aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen (waaronder ook paarplaatsen) van de gewone dwergvleermuis een ontheffingsaanvraag ingevolge Flora- en faunawet artikel 75 in te dienen.
In bijgaand overzicht wordt dit weergegeven.

ruimtelijke ingreep	*gevolg*	*beschermde soorten*	*overtreding artikel Flora- en faunawet*	*ontheffing aangevraagd voor de periode*
Ongeschikt maken en slopen van bebouwing in het plangebied aan de reigerstraat te Opheusden (Gemeente Neder-Betuwe)	aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen en paarplaatsen	gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)	artikel 11	18 juli 2009 - 18 juli 2014

5.1 ONTHEFFINGSPERIODE

De uitvoeringstermijn van bouwrijp maken, bouwen en opleveren - die samenvalt met de periode waarvoor ontheffing wordt aangevraagd - bedraagt ongeveer 3 jaar. Rekening houdend met onvoorziene vertragingen wordt voor een periode van 5 jaar ontheffing aangevraagd, rekening houdend met enkele inrichtingsvoorwaarden die onderstaand worden genoemd.

5.2 AANVRAGER ONTHEFFING

Gemeente Neder-Betuwe is verantwoordelijk voor de ruimtelijke procedure met betrekking tot de bestemmingsplanwijziging en daarmee ook aanvrager van deze ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet.

5.3 VOORWAARDEN ONTHEFFING

Bij een ontheffingsaanvraag is een aantal voorwaarden van toepassing.

5.3.1 algemene voorwaarden

1: is er sprake van een bij de wet genoemd belang

Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling wordt beschouwd als een in de wet genoemd belang. Aan dit criterium kan derhalve worden voldaan.

2: er zijn geen alternatieven en er is sprake van openbaar belang

De vraag die beantwoord moet worden is ten eerste of er geen alternatieven zijn en ten tweede of er sprake is van openbaar belang.

Alternatieven

Er zijn voor de plannen geen alternatieve locaties onderzocht. Wel kunnen in algemene zin over de locatiekeuze en mogelijke alternatieven enkele opmerkingen worden gemaakt:

Gekozen locatie is zeer geschikt

Ten eerste kan betoogd worden dat de gekozen locatie zeer geschikt is. Uitgangspunt bij de planvorming was dat, aangezien het te realiseren woonzorgcentrum een belangrijke voorziening in Opheusden wordt, het zeer wenselijk is dat het woonzorgcentrum zich ook op een “logische” en voor iedereen vindbare plek in Opheusden bevindt. De gekozen locatie (de hoek Reigerstraat-Ooievaarstraat) is hiervoor zeer geschikt omdat het stedenbouwkundig een markant punt vormt. Vanaf dit punt lopen er immers zichtlijnen op de kerk aan de Hamsestraat, de kerk aan de Reigerstraat, de sporthal aan de Fazantstraat en het appartementengebouw in Herenland. Hiernaast bevindt de locatie zich op een logische plaats binnen het stedenbouwkundige raamwerk van Opheusden. Het woonzorgcentrum heeft hier dus zowel ruimtelijk als functioneel een sterke relatie met de hoofdstructuur van Opheusden. Net zoals bij een kerk, school of winkels zal het woonzorgcentrum zich in fysiek-ruimtelijk opzicht (omvang van het gebouw) op deze locatie kunnen onderscheiden van zijn omgeving. Gekoppeld aan de hoofdstructuur kan het woonzorgcentrum hier een nieuwe knoop in de ruimtelijke hoofdstructuur vormen. De “leesbaarheid” van het dorp, de mate waarin je je kan oriënteren op herkenningspunten in het dorp, kan door de situering van het woonzorgcentrum op de gekozen locatie dus verbeterd worden.
Geconcludeerd kan dan ook worden dat de gekozen locatie zeer geschikt is. De kans is klein dat binnen de kern van Opheusden nog andere locaties bevinden, die even goed passend zijn voor de beoogde functie.

Financieel economische haalbaarheid

Ten tweede kan gesteld worden dat het uitgangspunt was, dat het woonzorgcomplex zou worden gerealiseerd op gronden die in bezit zijn van de woningbouwvereniging SWB Lienden. Dit was een belangrijke pijler onder de financieel-economische haalbaarheid van de plannen. Met andere woorden: mochten zich andere geschikte locaties bevinden, dan is ontwikkeling op deze locaties financieel-economisch hoogstwaarschijnlijk onhaalbaar.

Ontwikkeling van de locatie in deze omvang nodig

Ten derde kan gesteld worden dat de ontwikkeling van deze locatie ook in deze omvang noodzakelijk is. De ontwikkeling houdt niet alleen de realisatie van het woonzorgcentrum in, maar ook de herstructurering van de aansluitende wijk. Dit is nodig aangezien

de huidige situatie van de locatie als geheel om verschillende redenen toe is aan verbetering (o.m. zeer beperkt openbaar groen en te weinig speelvoorzieningen). Door de omgeving binnen het plan te betrekken (de Ooievaarstraat en Kempkeslaan), is een betere invullling van het gebied mogelijk. Daarnaast kan een kwalitatieve openbare ruimte aan het gebied worden toegevoegd.

Conclusie
Concluderend kan gesteld worden dat, alhoewel er niet specifiek is gezocht naar alternatieve locaties, er verschillende goede redenen zijn waarom voor de onderhavige locatie is gekozen en waarom het zeer onwaarschijnlijk is dat er andere locaties te vinden zijn binnen de kern van Opheusden die ook een haalbaar en geschikt alternatief zouden kunnen vormen.

Openbaar belang
Wat betreft het openbaar belang kan worden gesteld dat het project zeer wenselijk is voor het behoud van de leefbaarheid van de kern Opheusden en voor het bieden van geschikte woningen aan de doelgroep senioren, een doelgroep die in de gemeente Neder-Betuwe snel toeneemt. Voor de leefbaarheid van Opheusden is het zeer van belang dat de voorzieningenstructuur in Opheusden wordt verbeterd. Hiervoor is de realisatie van het woonzorgcentrum, waarin functies zijn opgenomen als een huisartsenpraktijk, een praktijk voor fysiotherapie, een apotheek, kantoorruimte voor thuiszorg, een praktijk voor logopedie en psychologie, een praktijk voor alternatieve geneeskunde, een dagopvang voor ‘Dennenrust’, een ontmoetingsruimte van SWS / huiskamer ‘’t Anker’ en ten slotte een bibliotheek. Tevens worden binnen het plan zorg-appartementen maar ook patiowoningen ontwikkeld, waarnaar zeer veel vraag is vanuit de doelgroep senioren en die voor deze doelgroep ook zeer passend zijn.
Ook zijn de plannen zeer van belang in het kader van het beleid dat de gemeente momenteel voert om samen met haar partners actief wonen, welzijn en zorg op elkaar af te stemmen. Vanuit dit beleid worden momenteel in verschillende kernen woonzorgcomplexen met steunpunten voor welzijn en zorg ontwikkeld. Onderhavig plan is binnen dit beleid ontwikkeld. Om die reden is het belangrijk dat de plannen doorgaan, omdat anders het beleid van de gemeente inzake ‘zorg en wonen’ geen gestalte kan krijgen. Concluderend kan gesteld worden het openbaar belang van de plannen groot is.

3: doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuissoort in Nederland. Bijna elke bebouwde kom bezit wel één of meerdere kolonieplaatsen van deze vleermuissoort. Het is dan ook onwaarschijnlijk dat de beoogde plannen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort in Nederland.
De soort heeft zijn vaste rust- en verblijfsplaatsen in gebouwen en maakt gebruik van vaste vliegroutes om foerageergebieden te bereiken. Bij sloopwerkzaamheden ten behoeve van de nieuwbouw worden vaste rust- en verblijfplaatsen aangetast. Door voorafgaand aan de sloop de gebouwen ongeschikt te maken voor vleermuizen, zullen de dieren uit eigen beweging het plangebied verlaten en ergens anders een verblijfplaats zoeken. Een beschrijving van het onklaar maken van bebouwing voor vleermuizen is bijgevoegd in bijlage 4.

De nieuwe bebouwde situatie kan waarschijnlijk in dezelfde mate onderdeel gaan uitmaken van het leefgebied van de soort. Indien er zorgvuldig gehandeld wordt dan zal deze

populatie en zeker de soort in het algemeen geen negatieve effecten ondervinden van de bouw binnen het plangebied.

5.3.2 mitigerende maatregelen

Om de aanwezige vleermuizen zo min mogelijk schade toe te brengen, wordt de volgende mitigerende maatregelen getroffen.
Bestaande bebouwing wordt minimaal twee weken voorafgaand aan de sloop ongeschikt gemaakt voor vleermuizen (zie bijlage 4). Deze ingrepen houden in dat

- regenpijpen, dakgoten en overhangende randen zoveel mogelijk worden verwijderd.
- gaten (ongeveer 50 bij 50 cm) worden aangebracht in de gevelbetimmering en in de buitenmuur naar de spouw (indien aanwezig).
- ramen en deuren (binnen en buiten) verwijderen.

Door deze ingrepen zal tocht ontstaan, waardoor de aanwezige vleermuizen weg zullen trekken (op zoek naar een betere verblijfplaats).
Het ongeschikt maken van de gebouwen dient minimaal twee weken voordat de sloop begint, te gebeuren en in het voorjaar (half maart en april) of de nazomer (Oktober tot half november). In het winter(slaap)seizoen van november tot half maart en het seizoen dat er jongen zijn, van mei tot en met juli, zijn vleermuizen erg kwetsbaar

- Het kappen van bomen die onderdeel uitmaken van de doorgaande bomensingel in de Ooievaarstraat dient in het winterslaapseizoen van de vleermuizen (half november tot half maart) te gebeuren.

Een uitgebreidere beschrijving van de mitigerende maatregelen staat beschreven in bijlage 4.

5.3.3 compenserende maatregelen

Om het projectgebied ook in de toekomst geschikt te maken voor vleermuizen, wordt de volgende compenserende maatregel getroffen. In de directe omgeving van het plangebied moet een vleermuizenkast worden opgehangen die een vaste rust- of verblijfplaats kan vormen voor tenminste 20 exemplaren van de Gewone dwergvleermuis *(Pipistrellus pipstrellus).* De te realiseren bebouwing moet worden voorzien van openstootvoegen, waardoor vleermuizen gebruik kunnen maken van de spouwmuren als vaste rust- en verblijfplaats.

5.4 AANBEVELINGEN

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet zijn er ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het projectgebied, zoals:

- ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren, geen gevelverlichting toepassen in het plangebied;
- voor het herstel en behoud van voedselgebieden van vleermuizen zouden er nieuw te ontwikkelen groenstructuren aangelegd kunnen worden, bij voorkeur uitsluitend met inheems plantmateriaal. Tevens is het belangrijk te zorgen voor een aansluiting met bestaande groenstructuren;

- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten (www.bronnen.nl);
- nestpannen of neststenen kunnen worden aangebracht ten behoeve van gierzwaluwen. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden;
- aanvullende nestgelegenheid creëren (compensatie) door middel van huiszwaluwkasten of nesten aan te brengen op bebouwing;
- in het plangebied zijn veel huismussen waargenomen. Gezien de bouw van de woningen is het aannemelijk dat huismussen tevens in het plangebied broeden, bijvoorbeeld onder de dakpannen. De soort gaat achteruitgaat in Nederland, doordat nieuwbouw geen ruimte meer biedt voor nestgelegenheid van de soort. Aanbevolen wordt om:
    - aanvullende nestgelegenheid te creëren door middel van mussendakpannen en gevelstenen, en nestkastjes en mussenpotten;
    - het aanplanten van meer 'middelhoog groen' zoals struiken, heggen en hagen en bestaand groen behouden. Zorg er hierbij voor dat het inlandse soorten zijn, deze onderhouden een veel rijkere insectenfauna dan uitheemse bomen en struiken;
    - rommelige hoekjes met graszaden laten staan;
    - aanplant en behoud van klimplanten zoals klimop en bruidssluier;
    - stimuleren van ecologisch groenbeheer, waardoor de insectenstand in steden wordt verbeterd;
    - inzaaien van kruidenrijke bermen;
    - voor meer info zie folder: Vogelbescherming. 2005. actieplan huismus. of www.vogelbescheriming.nl.

BIJLAGE 1: GEGEVENS NATUURLOKET

Rapportage voor kilometerhok X:171 / Y:438

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1			2	matig	-	1975-1990
Mossen					niet onderzocht		1996-2006
Korstmossen			0	0	redelijk	51-100%	1991-2006
Paddestoelen					niet onderzocht		1991-2006
Zoogdieren					niet onderzocht		1996-2006
Broedvogels		1		1	slecht	0%	1995-2006
Watervogels		59			goed	0%	96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1992-2006
Amfibieën	5	1	1	0	redelijk	51-100%	1992-2006
Vissen					redelijk		1992-2006
Dagvlinders					goed	51-100%	1995-2006
Nachtvlinders					matig		1980-2005
Libellen		1	1	1	redelijk	0%	1992-2006
Sprinkhanen					redelijk		1992-2006
Overige ongewervelden					slecht		1992-2006

*** Legenda**

FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

niet van toepassing

BIJLAGE 2: LITERATUURLIJST

Bos, F., Bosveld, M., Groenendijk, D., Swaay van, C., Wynhoff, I. De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea.-Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis. KNNV Uitgeverij & European Inverebrate Survey – Nederland.

Broekhuizen, S., Hoekstra,B., van Laar, V., Smeenk , C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Meijden, R. van der, 2005, Heukels flora van Nederland, 23e druk, uitgeverij Wolters Noordhof, Groningen.

Nederlands vereniging voor libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odoneta). Nederlandse fauna 4. Nationaal en Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrates Survey-Nederland, Leiden.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Spitzen – van der Sluijs, A.M., Willink, G.W., Creemers, R., Ottburg, F.G.W.A., de Boer, R.J., Pfaff, P.M.L., de Wild, W.W., Stronks, D.J., Schröder, R.J.H., de Vos, M.T., Soes, D.M., Frigge, P. & Struijk, R.P.J.H. 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985-2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Websites:

www.ravon.nl
www.vleermuis.net
www.natuurloket.nl
www.vogelbescherming.nl
www.minlnv.nl

BIJLAGE 3: PLAATSING PADDENSCHERM

In de directe omgeving van het plangebied kan de rugstreeppad voorkomen. Het plangebied zelf is in de huidige situatie niet geschikt voor de rugstreeppad (grotendeels begroeid en bebouwd). Bij uitvoering van bouwactiviteiten kan de soort zich echter alsnog in het plangebied vestigen. Vanuit de zorgplicht dient hier rekening mee te worden gehouden. Om te voorkomen dat rugstreeppadden zich in het plangebied vestigen kan een paddenscherm worden geplaatst. De afscherming kan worden bereikt door anti-worteldoek toe te passen zolang het een tijdelijke (tot enkele maanden) voorziening betreft. Het anti-worteldoek dient te bestaan uit een stevig materiaal, maar niet van een specifiek merk of materiaal.

De volgende maatregelen zijn aan te bevelen met betrekking tot het plaatsen van het doek:

- scherm van anti-worteldoek boven de grond ongeveer 50 cm hoog;
- anti-worteldoek 5 cm ingraven (i.v.m. onderdoorkruipen van dieren);
- gewone paaltjes gebruiken waaraan anti-worteldoek wordt bevestigd (onderlinge afstand ongeveer 20 m, in ieder geval zodanig dat het doek niet slap hangt)
- krammen gebruiken om te bevestigen;
- anti-worteldoek bovenaan naar buiten toe omslaan, om de kop van het paaltje heen zodat een 'afdakje' ontstaat. Dit in verband met dieren die eventueel naar boven klimmen;
- voor de stevigheid een ijzerdraad bovenlangs spannen en daar het anti-worteldoek omslaan naar buiten toe;
- regelmatig (tweewekelijks) controleren op gaten;
- bij de ingangen paddenroosters toepassen. Een paddenrooster bestaat uit twee balken of bv. spoorstaven op tien centimeter van elkaar met daartussen een ruimte waardoor de dieren zijdelings kunnen wegkomen naar buiten het paddenscherm, maar er niet in kunnen. Een dergelijk rooster hindert het verkeer totaal niet. De ruimte tussen de balken dient regelmatig schoongemaakt te worden.

Rugstreeppadden trekken tot een kilometer van hun poel om een geschikt overwinteringgebied te vinden. Gezien de nabij gelegen watergangen, die kunnen dienen als voortplantingsgebied, zal daarom moeten worden gestreefd naar een afscherming rondom het bouwterrein. De precieze locatie van het scherm en eventuele verplaatsing in de tijd dient te worden bepaald aan de hand van een faseringsplan van de werkzaamheden. Bij het schrijven van een bestek zou maximaal moeten worden uitgegaan van het afschermen van het gehele plangebied.

paddenscherm

Het plangebied is in de huidige situatie niet geschikt voor de rugstreeppad. Het paddenscherm kan in dit geval op elk gewenst moment geplaatst worden, zolang dit maar gebeurt <u>voorafgaand</u> aan de grondwerkzaamheden.

BIJLAGE 4: ONGESCHIKT MAKEN HUIDIGE BEBOUWING

Het slopen of ongeschikt maken van gebouwen voor vleermuizen dienst plaats te vinden in het voorjaar (half maart en april) of de nazomer (oktober tot half november) zodat aanwezige vleermuizen kunnen wegvliegen. In het winter(slaap)seizoen van november tot half maart en het seizoen dat er jongen zijn, van mei tot en met juli, zijn vleermuizen erg kwetsbaar;

- gebouwen kunnen buiten het kwetsbare seizoen ongeschikt gemaakt worden voor vleermuizen door:
    - gaten (ongeveer 50 bij 50 cm) te maken in de gevelbetimmering en de (bakstenen) buitenmuur naar de spouw (indien aanwezig);
    - verwijderen van randen, dakgoten, regenpijpen;

Hierdoor zal tocht ontstaan, waardoor de aanwezige vleermuizen weg zullen trekken (op zoek naar een betere verblijfplaats);

- de maatregelen dienen minimaal een week voor de sloop te worden uitgevoerd;
- voor de sloop dient door een vleermuisdeskundige te worden gecontroleerd of de vleermuizen daadwerkelijk zijn vertrokken;
- het slopen dient plaats te vinden door middel van strippen. Dit houdt in dat al het aanwezige plaatmateriaal en overige losse elementen verwijderd worden. Hieronder vallen ook alle binnen- en buitendeuren en ramen;
- het nemen van de voorgenoemde maatregelen en de sloop zelf, dienen plaats te vinden wanneer de voornacht een minimale temperatuur heeft van 10° Celsius;
- eventueel kunnen voor aanvang van het ongeschikt maken van het gebouw (tijdelijk) vleermuiskasten worden opgehangen op omliggende bebouwing en bomen als tijdelijke verblijfplaats voor de vleermuizen;

Om het te bouwen gebouw ook in de toekomst weer geschikt te maken voor vleermuizen worden hieronder een aantal compenserende maatregelen voorgesteld:

- open stootvoegen op minimaal 2,5 meter hoogte aanbrengen in de muren aan meerdere zijden van het gebouw met een open aanvliegruimte;
- ruimtes in de spouw te laten boven deze open stootvoegen. Deze ruimtes dienen met dunne (harde) isolatie (geen irriterend materiaal als glaswol) te worden geïsoleerd en bedekt te worden met kippengaas, aan minimaal 2 zijden van de bebouwing;
- er kan ook kierende betimmeringen worden aangebracht als aanvulling op deze voorwaarden.

BIJLAGE 5: TOPOGRAFISCHE KAART (1:25000)

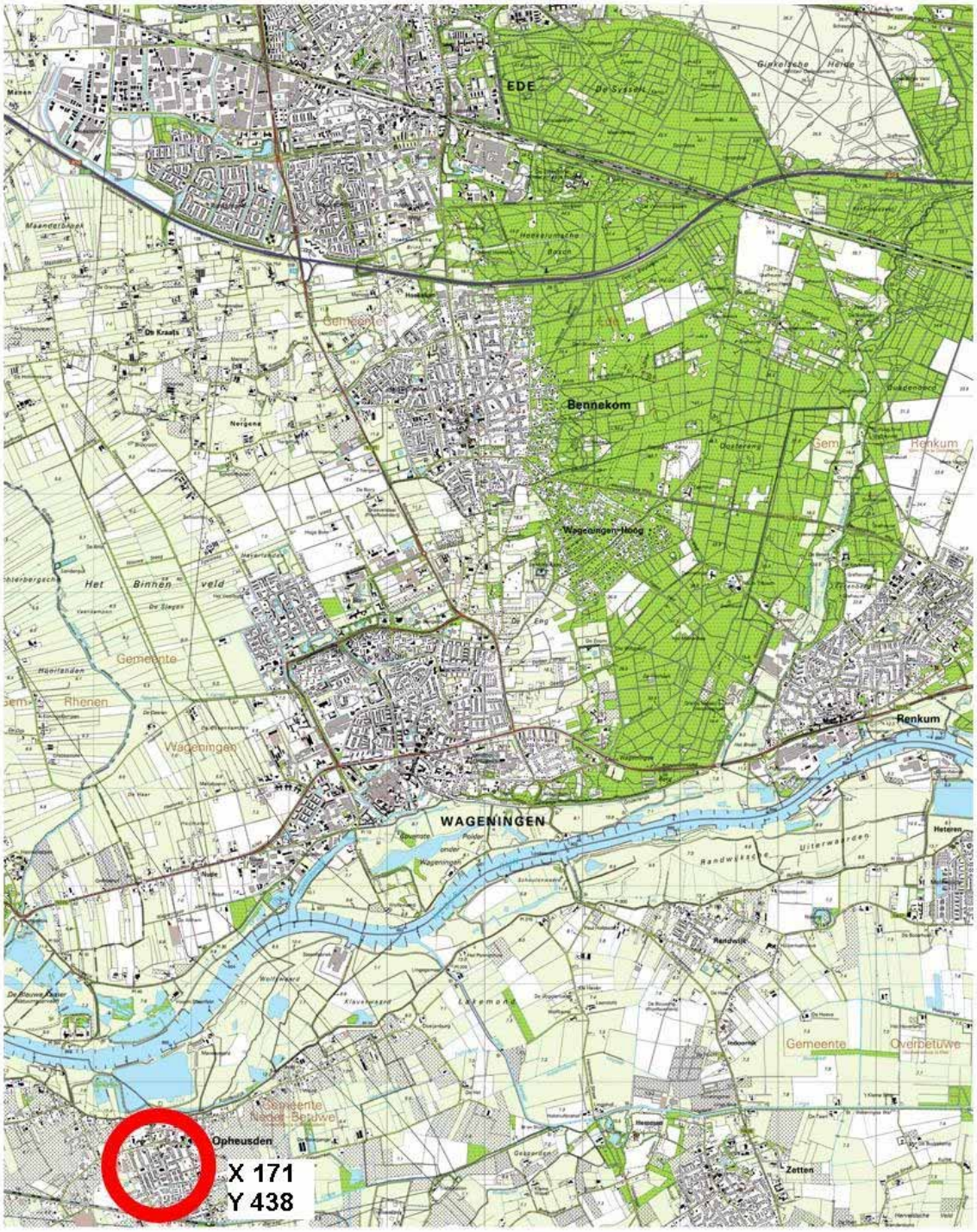

BIJLAGE 6: KWALIFICATIE ONDERZOEKERS

de groene ruimte

BEKNOPT CURRICULUM VITAE JAN MAASSEN

- Personalia:
  - naam : Jan Maassen
  - geboortedatum : 15-03-1950
- In dienst bij De Groene Ruimte : 2005/2006/2007/2008
- Taken binnen De Groene Ruimte:
  - veldmedewerker
- Specialistische kennis:
  - Nederlandse flora algemeen
  - mossen en korstmossen
  - muurflora en -fauna
  - vlinders
  - libellen
  - sprinkhanen
  - amfibieën en reptielen
  - vleermuizen
- Als projectmedewerker betrokken bij onder andere::
  - provinciale faunakartering Utrecht 2005 -2007 (vlinders, libellen, krekels, amfibieën, reptielen)
  - inventarisatie en analyse beschermde planten- en diersoorten ten behoeve van vele quickscans Flora- en faunawet
  - inventarisatie Akkerdistels langs Rijkswegen Friesland
  - veldinspectie amfibieën watergangen in kader van ontheffing Flora- en faunawet voor herontwikkeling "Malburgen" (Arnhem)
  - nader onderzoek van met name vleermuissoorten in het kader van de Flora- en fauna-wet
- Overige bijzonderheden:
  - rijbewijs BE

de groene ruimte

BEKNOPT CURRICULUM VITAE RIENK NOORDHUIS

- Personalia:
  - naam : Rienk Noordhuis
  - geboortedatum : 29-11-1964
  - opleiding : Landbouwuniversiteit Wageningen (1990): Biologie, oriëntatie populatie / ecosystemen
- In dienst bij De Groene Ruimte : sinds 2003
- Taken binnen De Groene Ruimte:
  - projectmedewerker fauna
- Specialistische kennis:
  - Nederlandse fauna in het algemeen
  - Vlinders
  - Libellen
  - Amfibieën en reptielen
  - Vogels
  - Zoogdieren, waaronder vleermuizen
- Als projectmedewerker betrokken bij onder andere:
  - veldwerk flora en fauna, inclusief uitwerking Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet in zeer groot aantal projecten in heel Nederland;
  - Provinciale faunakartering Utrecht 2005 (vlinders, libellen, krekels, amfibieën, reptielen);
  - monitoring beschermde (+ Rode lijst) planten, vleermuizen, amfibieën, vogels, div. dagvlindersoorten en diverse kleine zoogdiersoorten, inclusief uitwerking, flora- en faunawet "Malburgen - Arnhem", 2005 - 2007.
- Overige bijzonderheden:
  - rijbewijs BE

SAB • Arnhem
bezoekadres
Frombergdwarsstraat 54
6814 DZ Arnhem
correspondentieadres
Postbus 479
6800 AL Arnhem
T [026] 357 69 11
F [026] 357 66 11
I www.sab.nl
E arnhem@sab.nl
KvK Arnhem 09122123
SAB • Amsterdam
SAB • Eindhoven

advies

aan:	Peter van Overbeek, Stichting Woningbeheer Betuwe
van:	Christian Deterink, SAB
c.c.:	Frans Kuenen, SAB
datum:	19 januari 2009
betreft:	Ontheffingaanvraag F&F-wet Reigerstraat Opheusden

Inleiding

We hebben reeds eerder u geadviseerd met de ontheffingsaanvraag van de Flora en Faunawet voor het project Reigerstraat Opheusden, ingevolge artikel 75 lid 5 en 6 onderdeel c van deze wet. Er is door u ontheffing aangevraagd op basis van belang 'e'. Dit belang luidt als volgt: "*e. dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*".
De onderbouwing die in eerste instantie door u is opgesteld voor dit punt, is aangegeven in nevenstaand tekstblok. Bij brief van 9 december 2008, heeft het ministerie van LNV aangegeven dat de onderbouwing wat betreft dit punt tekortschoot. U heeft aan ons gevraagd of we de onderbouwing kunnen aanvullen. Ons advies hieromtrent is opgenomen in deze adviesnotitie.

Werkwijze

Naar ons idee moet er een meer uitgebreide beschrijving komen van belang 'e'. Er moet dus worden ingegaan op de volgende punten:

- dwingende reden van groot openbaar belang
- redenen van sociale of economische aard
- voor het milieu wezenlijk gunstige effecten

De ambtenaar van Ministerie van LNV geeft in zijn brief aan dat een structuurvisie of ander onderliggend besluit de dwingende reden kan motiveren.

Alternatievenafweging

SWB is gekomen tot het besluit de 51 woningen aan de Ooievaarstraat en de Kemkeslaan in Opheusden niet te renoveren, om reden dat na renovatie de woningen onze referentiekwaliteit niet zullen gaan halen. Deze kwaliteit uit zich onder andere door de gebruiksoppervlakten. De woonkamer en keuken maar ook de slaapvertrekken zijn niet meer van deze tijd. Binnen de gemeente Neder- Betuwe, waaronder Opheusden valt, is een tekort aan seniorenwoningen en de zorg voor deze doelgroep. Door bouw van nieuwe woningen doet zich de gelegenheid voor dit type woning en zorgverlening samen met de gemeente te ontwikkelen.
Het aantal te slopen woningen van 51 zal binnen het plan terugkomen. Zo bestaat het programma uit:
17 rijwoningen (huur), 10 seniorenwoningen (huur), 12 seniorenwoningen (koop), 5 vrijstaande woningen (koop), 28 appartementen voor 55+ (huur), 3 appartementen voor 55+ (koop) en een zorgdeel waarin vertegenwoordigd, huisartsen, fysiotherapie, apotheek, bibliotheek en een ontmoetingscentrum. Een divers bouwprogramma.

Opzet tekst

Planbeschrijving

Het plan betreft de herstructurering van een bestaand woongebied in het noordoosten van de kern Opheusden. De projectlocatie wordt globaal begrensd door de Reigerstraat, de percelen ten oosten van de Ooievaarstraat, de percelen ten zuiden van de Hamsestraat en de percelen ten oosten van de Smachtkamp.
Het aantal te slopen woningen van 51 zal binnen het plan terugkomen. Zo bestaat het programma uit: 17 rijwoningen (huur), 10 seniorenwoningen (huur), 12 seniorenwoningen (koop), 5 vrijstaande woningen (koop), 28 appartementen voor 55+ (huur), 3 appartementen voor 55+ (koop) en een zorgdeel waarin vertegenwoordigd, huisartsen, fysiotherapie, apotheek, bibliotheek en een ontmoetingscentrum. Gesproken kan worden van een divers bouwprogramma.

Alternatievenafweging

Naar de indruk van SWB-Lienden dient ontheffing te worden verleend aangezien er sprake is van dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten. (belang **e**). Hiervoor hebben we de volgende argumentatie:

Dwingende redenen

Belangrijk onderdeel gemeentelijk beleid
Het is zeer belangrijk om aan het onderhavige plan uitvoering te geven aangezien hiermee uitvoering wordt gegeven aan het vastgestelde beleid van de gemeente Neder-Betuwe.
De geldende structuurvisie van de gemeente is de Structuurvisie "Kernen" 2003. Het beleid in de structuurvisie sluit aan op het streekplanbeleid, inzake het voorop stellen van inbreiding voor uitbreiding en kwaliteit van de plannen. Het beleid wat betreft het aspect 'wonen' houdt onder meer in dat er binnen elke kern voor iedere doelgroep passende huisvesting moet zijn. Daarbij is differentiatie aan. De woningbouw binnen de gemeente zal worden geconcentreerd binnen vier hoofdkernen, waarvan Opheusden er één is. Doelstelling is verder dat de nieuwbouw op inbreidingslocaties moet plaatsvinden, mits dit past bij de ruimtelijke kwaliteit van de kern. Voorzieningen moeten hiernaast zoveel mogelijk worden behouden. Gesteld wordt dat in onder meer Opheusden steunpunten van zorgcentra gerealiseerd worden. Per kern zijn in de structuurvisie vervolgens potentiële ontwikkelingen uitgewerkt. Onderhavig plangebied wordt hierbij niet specifiek genoemd als kansrijke ontwikkelingslocatie. Aangezien onderhavig plan een herstructurering betreft van een bestaande woonwijk, is dit ook niet logisch.
Verder is de Woonvisie 2006-2020 van belang, die een uitwerking vormt van de gemeentelijke structuurvisie voor het aspect 'Wonen'. Onder meer richt het beleid zich op voldoende woningen bouwen voor ouderen ('De gemeente heeft de huisvesting van senioren als prioriteit benoemd') en het zorgen van een totaal totaalaanbod van wonen-welzijn-zorg in de kernen (woonzorgarrangementen en woonservicegebieden). De grootste opgave ligt bij nultredenwoningen, zowel in de huur- als koopsector.

Daarnaast is er een behoorlijke opgave in het aanbod verzorgd wonen (met zorg op afroep beschikbaar). Ook moeten er voldoende geschikte woningen worden gebouwd voor jonge gezinnen en starters. In dit kader moet ook worden gezorgd voor voldoende doorstroming in de bestaande woningvoorraad.
In de Woonvisie wordt het woningbouwprogramma verder gespecificeerd. Onderhavig plangebied is hierin onder de naam 'Ooievaarsstraat, Kempkeslaan' reeds aangeduid als 'hard plan'. De tabel met 'harde' plannen is hieronder opgenomen.

Tabel Gemeente Neder-Betuwe, specificatie harde plannen, Opheusden

Opheusden	HUUR					KOOP						
Locaties:	Egw Huur	nultrede ggb < €500	nultrede ggb €500-€700	nultrede gest. < €500	nultrede gest. €500-€700	Ggb < €180.000	Gest. < €180.000	Egw €180.000-€230.000	Egw > €230.000	nultrede ggb > €230.000	nultrede gest. > €230.000	Totaal
NIEUWBOUW												
Herenland fase 2									47			47
Herenland fase 3								8	36			44
Herenland fase 4								9	12			21
Van Dam									2			2
Van Hunnik							8		-1			7
Meidoorstraat									3			3
Dalwagenseweg									3			3
HERSTRUCTURERING												
Acaciastraat, Meidoorstraat, Kastanjelaan	-22											-22
Acaciastraat, Meidoorstraat, Kastanjelaan		17	5					4	4			30
Ooievaarsstraat, Kempkeslaan	-52											-52
Ooievaarsstraat, Kempkeslaan		31	5					8	8			52
Totaal	-74	48	10					29	114			135

Bron: Woonvisie 2006-2020

Niet alleen kan dus gesteld worden dat met onderhavig bestemmingsplan dus uitvoering gegeven wordt aan vastgesteld beleid van de gemeente, ook kan worden geconcludeerd dat van de uitvoering van dit plan is uitgegaan bij de vaststelling van het gemeentelijke woningbouwprogramma. Met andere woorden: als onderhavig plan niet doorgaat, dan kan de gemeente Neder-Betuwe het gestelde woningbouw-programma ten uitvoering brengen. Het moge duidelijk zijn dat dit zeer onwenselijk is.

Hiernaast blijkt dat met onderhavig plan een het woningaanbod wordt gediversifieerd, waarbij er met name woningen worden gerealiseerd voor senioren. Ook een zorgcomplex maakt een deel uit van de plannen. Gesteld kan worden dat onderhavige plannen hiermee zeer belangrijk zijn om het algemene woningbouwbeleid, zoals dat staat omschreven in de structuurvisie 2003 en de woonvisie tot uitvoering te brengen.

Niet strijdig met beleid van hogere overheden

Ten overvloede kan worden toegevoegd aan deze argumentatie dat de plannen niet strijdig zijn met het beleid van hogere overheden. De provincie bevordert in haar beleid de realisatie van woningen voor ouderen en starters en streeft naar het versnellen van de herstructurering en transformatie van bestaande wijken volgens het principe 'de juiste woning, op de juiste plaats, op het juiste moment'.
In regionaal verband zijn hiernaast kwaliteitscontouren getrokken rondom de kernen. Binnen deze contouren kan stedelijke ontwikkeling plaatsvinden en is gezocht naar geschikte woon- en werklocaties. Onderhavig plangebied is gelegen binnen de kwaliteitscontouren en om die reden zijn de beoogde stedelijke ontwikkeling (onderhavig herstructureringsproject) hier passend.

Sociale of economische aard

Renovatie bestaande woningen niet mogelijk

SWB is gekomen tot het besluit de 51 woningen aan de Ooievaarstraat en de Kemkeslaan in Opheusden niet te renoveren, om reden dat na renovatie de woningen onze referentiekwaliteit niet zullen gaan halen. Deze kwaliteit uit zich onder andere door de gebruiksoppervlakten. De woonkamer en keuken maar ook de slaapvertrekken zijn niet meer van deze tijd. In sociaal opzicht is een herstructurering van de projectlocatie om die reden heel belangrijk. De bestaande woningvoorraad is immers kwalitatief onvoldoende en voldoet niet meer aan de eigentijdse woonwensen.

Kans voor de bouw van seniorenwoningen

Binnen de gemeente Neder- Betuwe, waaronder Opheusden valt, is een tekort aan seniorenwoningen en de zorg voor deze doelgroep. Door bouw van nieuwe woningen doet zich voor SWB de gelegenheid voor dit type woning en zorgverlening samen met de gemeente te ontwikkelen. Met het project kan dus het bestaande tekort aan seniorenwoningen terug worden gebracht. Het behoeft geen verdere toelichting dat dit vanuit sociaal oogpunt zeer wenselijk is.

Milieueffecten

Er zijn geen voor het milieu wezenlijk gunstige effecten. Ook zijn er echter geen noemenswaardige ongunstige effecten. Het project betreft de herstructurering van een bestaande woonwijk. Noemenswaardige milieueffecten zijn dan ook niet aan de orde.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Dienst Regelingen

10 DEC. 2008

SWB Lienden
de heer P.C.B. van Overbeek
Postbus 8
4033 ZG LIENDEN

landbouw, natuur en voedselkwaliteit

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		FF/75C/2008/0552. nac.dvb	9 december 2008
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
ontheffing Flora- en faunawet artikel 75 lid 5 en lid 6, onderdeel c		0800 – 22 333 22	

Geachte heer Van Overbeek,

Op 17 november 2008 heeft u een aanvraag voor een ontheffing ingevolge art 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c van de Flora- en faunawet ingediend, voor het project **"Opheusden , Reigersteiger en Ooievaarstraat"**. Het nummer van uw aanvraag is: FF/75C/2008/0552. Op 20 november 2008 heb ik u hiervoor reeds een ontvangstbevestiging toegezonden.

De gegevens zijn op volledigheid gecontroleerd door Dienst Regelingen. Daarnaast heeft Dienst Landelijk Gebied, Regiokantoor Oost, uw aanvraag op ecologische (inhoudelijke) gronden getoetst.

Administratief
Bij nadere bestudering van uw aanvraag is het volgende gebleken.

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Dienst Regelingen
Laan van NOI 131
Postadres: Postbus 19530
2500 CM Den Haag
Telefoon: 0800 - 22 333 22
Fax: (070) - 37 86 139
Web: www.minlnv.nl/loket
E-mail: ffwet@minlnv.nl

1. Uit de ingediende aanvraag blijkt mij niet dat de heer P.C.B. van Overbeek is gemachtigd om namens SWB Lienden in rechte te handelen. Ik verzoek u om mij dit aan te tonen door middel van bijvoorbeeld:
   - Een kopie van een uittreksel van de Kamer van Koophandel, waarin de heer van Overbeek als bestuurder of bevoegd persoon is opgenomen.
   - Een machtiging, ondertekend door een persoon die wel is opgenomen in het uittreksel van de Kamer van Koophandel. Het uittreksel van de Kamer van Koophandel moet dan ook worden meegestuurd.
2. Bij de aanvraag is geen kopie van een geldig legitimatiebewijs van de heer Overbeek bijgevoegd. Ik verzoek u mij alsnog een kopie van een geldig legitimatiebewijs toe te sturen.
3. U heeft in het aanvraagformulier aangegeven ontheffing aan te vragen met het oog op belang e. Ik verzoek u mij een uitgebreidere beschrijving te geven, bijvoorbeeld een structuurvisie en/of een ander onderliggend besluit, voor de dwingende reden van groot openbaar belang;

Ecologisch
Van Dienst Landelijk Gebied, Regiokantoor Oost, ontving ik het verzoek om aanvullende informatie bij u op te vragen. Het gaat hierbij om het volgende:

Alternatievenafweging
Doel van het plan is de realisatie van een zorgcentrum. Ter plekke van dit centrum moeten enkele woningen gesloopt worden. Er worden echter ook woningen gesloopt, waarna weer nieuwe woningen worden gebouwd. Waarom is dat noodzakelijk?
Kunnen de woningen langs de Kempkestraat en Ooievaarstraat niet behouden blijven (bijvoorbeeld door renovatie)? Verzocht wordt dit verder te onderbouwen.

Onderzoek vleermuizen
Het vleermuisonderzoek is verricht in de periode augustus-september. Waarom is er geen onderzoek verricht tijdens de kraamperiode (de periode tussen mei-juli)?
De aanwezigheid van kraamkolonies van gebouwbewonende soorten kan daarom niet uitgesloten worden. Mogelijk dat een aanvullend onderzoek nodig is in de periode mei-juli. Indien de aanwezigheid van kraamkolonies uitgesloten kan worden, dan dient dit onderbouwd te worden.

Kappen bomen
Vormen de te kappen bomen in de Ooievaarstraat een belangrijke vliegroute voor vleermuizen? Zo ja, welke compenserende maatregelen worden in dit geval dan getroffen?

Uit de aangeleverde gegevens blijkt niet of er in de te kappen bomen vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten aanwezig zijn. Er zijn namelijk wel boombewonende vleermuissoorten waargenomen (rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis).
Zijn de te kappen bomen onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen?

Ik verzoek u de aanvullende informatie schriftelijk **in tweevoud** aan te leveren.

Termijn
Ik stel u in de gelegenheid om binnen veertien dagen na dagtekening van deze brief (vóór 23 december 2008) het bovenstaande te herstellen. Wanneer de gevraagde informatie niet binnen de hierboven gestelde termijn aangeleverd kan worden, verzoek ik u schriftelijk aan te geven op welke termijn u hiertoe wel in staat bent. U dient dan uw correspondentie te richten aan Dienst Regelingen, onder vermelding van Flora- en faunawet. Het adres vindt u in het colofon van deze brief. Bij inhoudelijke vragen kunt u contact opnemen met Dienst Landelijk Gebied, Regiokantoor Oost (026 – 378 12 15). Bij vragen over de procedure kunt u bellen met het LNV-loket, telefoon: 0800 – 22 333 22.

Indien u binnen veertien dagen niet schriftelijk reageert en/of de gevraagde informatie niet volledig aanvult en/of herstelt, heeft dat als gevolg dat uw aanvraag niet wordt behandeld. Als wordt besloten om uw aanvraag niet in behandeling te nemen, ontvangt u hiervan conform artikel 4:5 Algemene wet bestuursrecht schriftelijk bericht.

Wanneer uw aanvraag niet in behandeling wordt genomen, adviseer ik u eerst dan een nieuwe aanvraag in te dienen, als u beschikt over bovenomschreven informatie.

Tot slot
Ik vertrouw erop dat voldoende duidelijk is welke informatie ik nog van u verwacht. Heeft u nog vragen, dan kunt u bellen met Het LNV-Loket op 0800 – 22 333 22.

Met vriendelijke groet,

Dhr. D. van Buiten
Team CITES/Flora- en fauna

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Dienst Regelingen

GESCAND

- 9 JAN. 2009

SWB Lienden
de heer P.C.B. van Overbeek
Postbus 8
4033 ZG LIENDEN

landbouw, natuur en voedselkwaliteit

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		FF/75C/2008/0552	8 januari 2009
		nac2.dvb	
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
ontheffing Flora- en faunawet artikel 75 lid 5 en lid 6, onderdeel c		0800 – 22 333 22	

Geachte heer Van Overbeek,

Op 17 november 2008 heeft u een aanvraag voor een ontheffing ingevolge art 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c van de Flora- en faunawet ingediend, voor het project "**Opheusden , Reigersteiger en Ooievaarstraat**". Het nummer van uw aanvraag is: FF/75C/2008/0552. Op 9 december 2008 heb ik u laten weten dat uw aanvraag onvoldoende gegevens bevat. Ik heb u verzocht de ontbrekende gegevens aan te vullen. Op 24-12-2009 heb ik de aanvulling op uw aanvraag ontvangen. Graag reageer ik in deze brief op de toegezonden aanvulling.

Aanvullingen
Tijdens het behandelen van de aanvulling op uw aanvraag is gebleken dat deze aanvulling niet overeenkomstig mijn verzoek is. Ik vraag u derhalve **nogmaals** de volgende gegevens aan te vullen:

U heeft in het aanvraagformulier aangegeven ontheffing aan te vragen met het oog op belang e. Ik verzoek u mij een uitgebreidere beschrijving te geven, bijvoorbeeld een structuurvisie en/of een ander onderliggend besluit, voor de dwingende reden van groot openbaar belang;

Ik stel u **nogmaals** in de gelegenheid om binnen veertien dagen na dagtekening van deze brief (vóór22 januari 2009) het bovenstaande te herstellen. Wanneer de gevraagde informatie niet binnen de hierboven gestelde termijn aangeleverd kan worden, verzoek ik u schriftelijk aan te geven op welke termijn u hiertoe wel in staat bent. U dient dan uw correspondentie te richten aan Dienst Regelingen, onder vermelding van Flora- en faunawet. Het adres vindt u in het colofon van deze brief.

Indien u binnen veertien dagen niet schriftelijk reageert en/of de gevraagde informatie niet volledig aanvult en/of herstelt, heeft dat als gevolg dat uw aanvraag niet wordt behandeld. Als wordt besloten om uw aanvraag niet in behandeling te nemen, ontvangt u hiervan conform artikel 4:5 Algemene wet bestuursrecht schriftelijk bericht.

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Dienst Regelingen
Laan van NOI 131
Postadres: Postbus 19530
2500 CM Den Haag
Telefoon: 0800 - 22 333 22
Fax: (070) - 37 86 139
Web: www.minlnv.nl/loket
E-mail: ffwet@minlnv.nl

Wanneer uw aanvraag niet in behandeling wordt genomen, adviseer ik u eerst dan een nieuwe aanvraag in te dienen, als u beschikt over bovenomschreven informatie.

Tot slot
Ik vertrouw erop dat voldoende duidelijk is welke informatie ik nog van u verwacht. Heeft u nog vragen, dan kunt u bellen met het LNV-Loket op 0800 – 22 333 22.

Met vriendelijke groet,

Dhr. D. van Buiten
Team CITES/Flora- en fauna

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Dienst Regelingen

10 FEB. 2009

SWB Lienden
P.C.B. van Overbeek
Postbus 8
4033 ZG LIENDEN

landbouw, natuur en voedselkwaliteit

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		FF/75C/2008/0552. toek.mv	6 februari 2009
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
ontheffing Flora- en faunawet artikel 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c		0800-22 333 22	1

Geachte heer Van Overbeek,

Naar aanleiding van uw verzoek van 17 november 2008 en de aanvullingen hierop van 24 december 2008 en 22 januari 2009, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2008/0552, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis.

De aanvraag
De aanvraag heeft betrekking op het project 'Opheusden, Reigerstraat en Ooievaarstraat', in de gemeente Neder-Betuwe. De werkzaamheden bestaan uit het slopen van de huidige bebouwing en groene elementen om zo plaats te maken voor de nieuwbouw van een woonzorgcomplex en de aanleg van 51 nieuwe woningen. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis, voor de periode van 18 juli 2009 tot en met 18 juli 2014.

Overwegingen
Wettelijk kader
Beschermde soorten
De gewone dwergvleermuis is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en is tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd.

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Dienst Regelingen
Laan van NOI 131
Postadres: Postbus 19530
2500 CM Den Haag
Telefoon: 0800 - 22 333 22
Fax: (070) - 37 86 139
Web: www.minlnv.nl/loket

Verbodsbepalingen
Op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Tot vaste rust- en verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Belangrijke migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld nesten, holen, burchten) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

Ontheffing
Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt in het geval van soorten die zijn opgenomen op bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. In artikel 2, lid 3, onder e, van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (28 november 2000, Stb. 525) wordt als ander belang als bedoeld in artikel 75, lid 5, onder c, van de Flora- en faunawet, onder andere aangewezen dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten. Omdat dit Besluit nog niet is aangepast aan de wijziging van de Flora- en faunawet van 7 april 2006 wordt hier nog over andere belangen als bedoeld in artikel 75, lid 5, onderdeel c geschreven, terwijl hiermee lid 6 wordt bedoeld.

Instandhouding van de gewone dwergvleermuis
De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. In de schuurtjes achter de huizen zijn vijf tot acht paarplaatsen van de gewone dwergvleermuizen waargenomen. Het slopen van de huidige bebouwing zal leiden tot de verdwijning van vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Er is echter voldoende alternatief leefgebied aanwezig in de directe omgeving. Om het verlies aan verblijfplaatsen te compenseren, stelt u de volgende maatregelen voor:

- In de nieuwe bebouwing worden in de muren open stootvoegen aangebracht op minimaal 2,5 meter hoogte. Deze zullen worden aangebracht aan meerdere zijden van het gebouw en zullen een open aanvliegroute hebben. Boven deze open stootvoegen zullen ruimtes in de spouw gelaten worden, waardoor vleermuizen gebruik kunnen blijven maken van de spouwmuren als vaste rust- en verblijfplaats.
- Om het gebied ook in de toekomst geschikt te maken voor vleermuizen, wordt een vleermuiskast opgehangen die een vaste rust- en verblijfplaats kan vormen voor tenminste 20 exemplaren.

Daarnaast stelt u de volgende mitigerende maatregelen voor:

- De bestaande bebouwing wordt minimaal 2 weken voorafgaand aan de sloop ongeschikt gemaakt voor vleermuizen. Deze ingreep houdt in dat regenpijpen, dakgoten en overhangende randen zoveel mogelijk worden verwijderd, dat gaten (50 bij 50 centimeter) worden aangebracht in de gevelbetimmering en in de buitenmuur naar de spouw en dat ramen en deuren worden verwijderd. Het ongeschikt maken vindt plaats in de perioden half maart tot en met april en in oktober tot en met half november.
- Voor de sloop wordt door een vleermuisdeskundige gecontroleerd of de vleermuizen daadwerkelijk zijn vertrokken.
- Het slopen zal plaats vinden door strippen. Dit houdt in dat al het aanwezige plaatmateriaal en overige losse elementen verwijderd worden.
- Het nemen van voornoemde maatregelen en de sloop zelf zullen plaatsvinden wanneer de voornacht een minimum temperatuur heeft van 10°C.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter een aantal aanvullende voorwaarden opgenomen. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de bovengenoemde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorwaarden.

Andere bevredigende oplossing en belang van de ingreep

De sloop van de huidige bebouwing en nieuwbouw van het woonzorgcentrum en woningen maken deel uit van de gemeentelijke structuurvisie 'Structuurvisie Kernen 2003'. In deze structuurvisie stelt de gemeente Neder-Betuwe dat binnen elke kern voor iedere doelgroep passende huisvesting moet zijn. Gesteld wordt ook dat onder meer in Opheusden steunpunten van zorgcentra gerealiseerd moeten worden. Naast de gemeentelijke structuurvisie is ook de 'Woonvisie 2006-2020' van toepassing op het plangebied. Deze woonvisie vormt een uitwerking van het aspect 'wonen' uit de structuurvisie en stelt dat de gemeente de huisvesting van senioren als prioriteit heeft benoemd. Onder meer richt het beleid zich op voldoende woningen bouwen voor ouderen en het zorgen van een totaalaanbod van wonen-welzijn-zorg in de kernen. De grootste opgave ligt bij nultredewoningen, zowel in de koop- als huursector. Ook moeten er voldoende geschikte woningen worden gebouwd voor gezinnen en starters. In dit kader moet worden gezorgd voor voldoende doorstroming in de bestaande woningvoorraad. Verder zijn in regionaal verband kwaliteitscontouren getrokken rondom de kernen. Binnen deze contouren kan stedelijke ontwikkeling plaatsvinden en is gezocht naar geschikte woon- en werksituaties. Het plangebied is gelegen binnen de kwaliteitscontouren en zijn de beoogde stedelijke ontwikkelingen hier passend. Als alternatieven voor de sloop en nieuwbouw is gekeken naar het alternatief 'renovatie'. Renovatie is voor de woningen binnen het plangebied echter niet aan de orde, omdat na renovatie de woningen de door SBW gestelde referentiekwaliteit niet zullen behalen. Dit komt onder meer door de gebruiksoppervlakten. Deze zijn, zelfs na renovatie, niet meer naar de maatstaven van deze tijd. Door inbreiding binnen de bebouwde kom, hoeft er geen nieuwbouw plaats te vinden in landelijk gebied. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voor handen is.

Zorgplicht
Voor de soort waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorwaarden. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels
U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voorts wijs ik u erop dat verblijfplaatsen van standvogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zoals holen van spechten, jaarrond zijn beschermd. Voor het verwijderen van dergelijke verblijfplaatsen is te allen tijde een ontheffing vereist.

Conclusie
Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorwaarden verbonden.

De ontheffing en de voorwaarden treft u hierbij aan.

Bezwaar
Het kan zijn dat u het met deze beslissing niet eens bent. U kunt dan (net als andere belanghebbenden) binnen zes weken na de verzenddatum van deze brief, bezwaar maken. U doet dit door een brief te sturen aan Dienst Regelingen, afdeling Recht en Rechtsbescherming, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag. Uw bezwaarschrift moet ten minste bevatten:
- uw naam en adres
- de vermelding: 'ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet' en het aanvraagnummer
- een afschrift van deze brief
- de redenen van uw bezwaar
- de datum van uw bezwaarschrift
- uw handtekening

De teammanager Recht en Rechtsbescherming van Dienst Regelingen zal namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op het bezwaarschrift beslissen.

Als u iemand machtigt namens u bezwaar te maken, vergeet u dan niet een door u ondertekende machtigingsverklaring mee te sturen.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT,
voor deze,

de teammanager uitvoering Dienst Regelingen,

B. Kluivingh - Deetman

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Naar aanleiding van het verzoek van de heer P.C.B. van Overbeek
namens SWB Lienden, op 17 november 2008
en de aanvullingen hierop van 24 december 2008 en 22 januari 2009

gelet op artikel 75, lid 5 en 6, onderdeel c, van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan:	SWB Lienden
Adres:	Hofstede 57
Postcode en woonplaats:	4033 BV LIENDEN
Voor het tijdvak van:	18 juli 2009 tot en met 18 juli 2014

ONTHEFFING

FF/75C/2008/0552

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'Opheusden, Reigerstraat en Ooievaarstraat', aan de Ooievaarstraat en de Kempkeslaan aan de noordzijde van de Reigerstraat, met de Amersfoortcoördinaten X:171 en Y:438, in de gemeente Neder-Betuwe, één en ander zoals weergegeven in de afbeelding op pagina 1 van het bij de aanvraag gevoegde document 'Projectomschrijving Opheusden, Reigerstraat', van 17 oktober 2008.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorwaarden verbonden:

Algemene voorwaarden

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soort en beschreven verboden handelingen verleend.
2. De ontheffing geldt alleen voor de uitvoering van de werkzaamheden, zoals vermeld in de projectomschrijving voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. SWB Lienden (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorwaarde 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorwaarden

7. De compenserende en mitigerende maatregelen, zoals genoemd in bijlage 4 van het bij de aanvraag gevoegde document 'Projectomschrijving Opheusden, Reigerstraat', van 17 oktober 2008, dienen te worden uitgevoerd, met inachtneming van de onderstaande voorwaarden.
8. Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoensactiviteiten van gewone dwergvleermuis, om verstoring in de meest kwetsbare perioden (voortplanting en overwintering) te voorkomen. De voortplantings- en overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis loopt globaal van mei tot en met augustus, respectievelijk van half november tot en met half maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige[1].
9. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige[1] op het gebied van vleermuizen.

Overige voorwaarden

10. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorwaarden.
11. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker twee maanden voor het verstrijken van deze termijn een verlenging aan te vragen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
12. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorwaarden is Dienst Regelingen, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 6 februari 2009

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT,
voor deze,
de teammanager uitvoering Dienst Regelingen,

B. Kluivingh - Deetman

[1] Het ministerie van LNV verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld aangesloten bij het netwerk groene bureau's ; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging VZZ, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

Meldingsformulier start werkzaamheden

Ontheffing Flora- en faunawet, artikel 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c

landbouw, natuur en voedselkwaliteit

Gegevens verleende ontheffing

Aanvraagnummer	FF/75C/2008/0552
Project	Opheusden , Reigersteiger en Ooievaarstraat
Ontheffingsperiode	18 juli 2009 tot en met 18 juli 2014
Naam ontheffinghouder	SWB Lienden de heer P.C.B. van Overbeek
Adres	Postbus 8
Woonplaats	4033 ZG LIENDEN

Gegevens werkzaamheden

Contactpersoon uitvoering werkzaamheden	.....
Telefoonnummer (vast)	.....
Telefoonnummer (mobiel)	.....
Locatie(s) werkzaamheden	.....
	.....
Datum gereedkomen compensatiemaatregelen	.....
Datum start werkzaamheden	.....
Overzicht planning werkzaamheden	.....
	.....
	.....
	.....
	.....
	.....

Dit formulier dient zodra de aanvang van de werkzaamheden bekend is te worden ingediend bij Dienst Regelingen!

Retouradres	Dienst Regelingen Postbus 19530 2500 CM Den Haag Fax: 070-3786139 Email : ffwet@minlnv.nl	